DEELgenoot

Periodiek van de Historische Kring Blaricum

NUMMER 96 ZOMER 2021

Agenda 2021

- T/m 21 augustus
  Expositie 'Aanwinsten'
  Locatie: onderkomen HKB Brinklaan 4A.

- 28 en 29 augustus
  Atelierroute Blaricum
  Expositie Ria Bulten - van der Mik en Joep Vos
  Locatie: onderkomen HKB Brinklaan 4A.

- T/m medio november
  Vervolg expositie
  Ria Bulten - van der Mik en Joep Vos
  Locatie: onderkomen HKB Brinklaan 4A.

- Zaterdag 2 oktober
  Rondwandeling o.l.v. gids Frans Ruijter
  Aanvang 14.30 uur (onder voorbehoud)
  Aanmelden via info@hkblaricum.nl

Actuele informatie vindt u op
www.historischekringblaricum.nl

De tentoonstellingen worden gehouden bij de Historische Kring Blaricum aan de Brinklaan 4A. Ze zijn te bezichtigen donderdags van 20.00 - 22.00 uur en zaterdags van 14.00 - 16.00 uur. De toegang is gratis**.

**Voor alle activiteiten van de Kring geldt dat deze gratis zijn voor leden en dat we aan niet-leden een bijdrage vragen van € 3,- (tentoonstellingen uitgezonderd). Om verzekerd te zijn van een plaats bij een lezing en/of dorpswandeling is het noodzakelijk u van tevoren op te geven, bij voorkeur per e-mail: secretaris@hkblaricum.nl

VOORPAGINA: *Paviljoen De Rotonde in Blaricum.*

Historische Kring Blaricum

DEELgenoot 96 Zomer 2021

Inhoudsopgave

Van Bestuurszijde....2628
HKB Jaarverslag en Financieel verslag 2020....2630
Roelof Visser, Pionier van de Nederlandse omroeptechniek....2635
Actie - Reactie - Errata....2636
Rondwandelingen door Blaricum-Dorp in 2021....2637
Zonnepanelen bij de Kring....2638
'De zee valt niet mee'....2640
De Boekweitteelt van vroeger....2642
Biografie Rik Brugman - de technicus ACHTER de beeldschermen....2647
Nieuwe aanwinsten....2650
Uit het archief van de HKB: De oude muze....2652
Blaricum en haar kunstcollectie....2654
Paviljoen De Rotonde....2659
UIT EIGEN COLLECTIE: schilderij van Johan Hendrikus Fekkes....2667
Afstammingsonderzoek Salomon Machiel Cats....2668
Villacomplex in Blaricum en Huizen....2670

Bestuur

Voorzitter:	J.A.M. Vos, Driftlaan 35
Secretaris:	Vacant
Penningmeester:	P.M.A. van den Breemer, Schoolstraat 2
Leden:	R.P. Machielse, G.H. Machielse, W. van 't Hull
Ere-leden:	W.J.A. Visser, A.J.G. Lindeman
Leden van verdienste:	J. Goes, G.H. Machielse, R.P. Machielse

Redactieadres: Brinklaan 4A, 1261 ER Blaricum
E-mail: redactie@hkblaricum.nl

Vormgeving: Ton Hartong

IBAN: NL76 RABO 0308 4257 07 ISSN 2213-2309

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

De coronaperikelen hebben ook de Historische Kring in een ijzeren greep gehouden. Maar er gloort licht aan het einde van de tunnel. Als deze *DEELgenoot* verschijnt is het onderkomen van de Kring sinds zaterdag 5 juni weer open van 14.00-16.00 uur voor uw bezoek.

Evenals vorig jaar heeft er weer geen jaarvergadering plaatsgevonden. We volgen weer dezelfde procedure als vorig jaar.
In deze *DEELgenoot* vindt u het jaarverslag, jaarcijfers en het verslag van de kascommissie over het jaar 2020, alsmede de begroting voor 2021.
U heeft tot 15 augustus de tijd om hierop te reageren. Na verwerking van uw op- en/of aanmerkingen zijn jaarverslag, jaarcijfers 2020 en de begroting 2021 definitief en zullen dan gepubliceerd worden op de website.

Expositie 'Aanwinsten'
Tijdens de lockdown hebben we niet helemaal stilgezeten. Er is een expositie ingericht van aanwinsten die we in de loop der tijd hebben ontvangen. Er hangt een tiental schilderijen en in de vitrines liggen mooie voorwerpen. Deze tentoonstelling is te bewonderen tot en met zaterdag 21 augustus.

Uil van Ria Bulten - van der Mik.

Atelierroute Blaricum
Gedurende de Atelierroute Blaricum op 28 en 29 augustus a.s. exposeren Ria Bulten - van der Mik en Joep Vos hun werk. Ria toont haar glas in lood objecten en Joep zijn acryl schilderijen. Na de Atelierdagen blijft hun werk te bezichtigen tot medio november.
Uitgebreide informatie vindt u op de website www.atelierrouteblaricum.nl

'Stad' door Joep Vos.

Vera ten Broeke-Abels neemt afscheid als secretaris van de HKB
Mevrouw Vera ten Broeke-Abels heeft te kennen gegeven haar functie als secretaris van onze vereniging op 1 juli te beëindigen. Sinds augustus 2009 is ze met veel inzet betrokken geweest bij de vele projecten die de Kring georganiseerd heeft. Belangrijk was ook haar correctiewerk bij het samenstellen van de *DEELgenoot* en het regelen van de maandelijkse bestuursvergaderingen. Ook het organiseren van de dorpswandelingen en lezingen was een kolfje naar haar hand. Voor al deze werkzaamheden is de Historische Kring Blaricum haar veel dank verschuldigd. Het bestuur wenst haar veel succes bij haar andere bezigheden.

Ron van den Berg is niet langer gastschrijver voor DEELgenoot
Vanaf de najaars *DEELgenoot 82* van 2016 schreef Ron van den Berg vele interessante artikelen. Het begon met een 6-delige beschrijving van zijn wandeling 'Van Huis Naar School' en vice versa. Het gaf een uniek kijkje in het wel en wee van woningen en personen die hij als kind passeerde. Daarna volgde een aantal artikelen over Blaricumse kunstenaars en bekende personen. Wij zijn Ron zeer veel dank verschuldigd voor zijn vele mooie artikelen in onze *DEELgenoot*.

Omroeppioniers
In deze *DEELgenoot* staan twee artikelen over personen die veel betekend hebben voor de omroep.
Roelof Visser was een pionier van de Nederlandse omroeptechniek. Hij is medeverantwoordelijk voor het ontstaan van de omroepen en de ontwikkeling van de radiotechniek. Zijn zoon Wim Visser heeft hier een boek over geschreven.
Over de onlangs op 92-jarige leeftijd overleden **Rik Brugman,** een van de technische televisie-pioniers van het eerste uur, is een biografie geplaatst die geschreven is door zijn broer Vincent Brugman.

Terugblik op eerste uitgave van ons mededelingenblad
Uit ons archief heeft Frans Ruijter enkele artikelen opgediept die interessant en/of amusant genoeg zijn om na bijna 40 jaar nog eens te herlezen.

Het bestuur wenst u veel leesplezier.

HKB Jaarverslag 2020

Het verenigingsjaar 2020 heeft door de coronaperikelen een uiterst grillig verloop gekregen. Er zijn geen lezingen, filmavonden en dorpswandelingen georganiseerd. Ons onderkomen was van 14 maart tot en met 21 augustus en vanaf 16 december gesloten voor publiek. De enige werkzaamheden op 'kantoor' werden op onregelmatige tijden verricht, dan ging het om administratieve, financiële en archiefzaken. Leden en niet-leden wisten ons gelukkig wel digitaal te vinden. Per e-mail was er druk verkeer.

De jaarvergadering werd afgelast. In plaats daarvan werden jaarverslag, financieel verslag, notulen 2019 en de begroting 2020 gepubliceerd of bijgevoegd in de zomereditie van de *DEELgenoot*. De leden konden vervolgens hun op- en aanmerkingen te kennen geven. Na de verwerking daarvan werden notulen, jaarcijfers, jaarverslag en begroting per 1 september 2020 definitief.

In juni 2019 werden 13 zonnepanelen geplaatst op het dak van het onderkomen en gingen we over op zonne-energie. Doordat het verbruik van energie gunstig uitpakte, besloot het bestuur medio maart 2020 ons onderkomen los te koppelen van het gas. Dit loskoppelen en verwijderen van de gasmeter gebeurde op 21 augustus.

Op 22 en 23 augustus heeft de Kring het onderkomen opengesteld voor de Blaricumse Atelierdagen. 127 personen bezochten de expositie van schilderijen en sculpturen van kunstenaar Cees Wijsman.

Ons periodiek de *DEELgenoot* verscheen 3 keer in een oplage van 700 stuks. Twee uitgaven met 52 en één met 56 pagina's in full color. Evenals vorig jaar was het overgrote deel van de artikelen van de hand van gastschrijver Ron van den Berg.

Op 1 januari had de Kring 568 betalende leden en 20 ruilabonnementen. Door beëindiging (18), overlijden (11) en nieuwe leden (15) hebben we thans 554 leden. In 2020 werden 4 leden afgevoerd wegens non-betaling.

De Kring dankt sponsoren Herman van der Heiden bv, Albert Heijn, Café d'Ouwe Tak en restaurant Rust Wat voor hun financiële bijdrage.

Daar de oudejaarsborrel voor bestuur en vrijwilligers wegens corona geen doorgang kon vinden, werden de vrijwilligers voor hun inzet bedankt met een chocolade kerstattentie.

Het bestuur hoopt ook in 2021 weer op ieders medewerking.

Financieel verslag HKB 2020

BALANS PER 31 DECEMBER (IN EURO)

ACTIVA	*2020* €	*2019* €	PASSIVA	*2020* €	*2019* €
Gebouw	0	0	Eigen vermogen	50.380	50.380
Zonnepanelen	6.201	7.323	Voorziening onderhoud	7.979	7079
Computers	948	1.451	Voorziening jubileum 2022	1.710	1.710
Inventaris	5.017	5.017	Diverse schulden	4.225	4.823
Historisch materiaal	6.322	6.322	Vooruitontvangen 2021/2020	85	134
Voorraad verkoopmateriaal	0	1.108	Verlies	-843	0
Contributies 2020/2019	45	90			
Debiteuren	0	250			
Bank spaarrekeningen	40.547	40.537			
Bank rekening-courant	4.347	1.848			
Kas	109	180			
	63.536	**64.126**		**63.536**	**64.126**

RESULTATENREKENING (IN EURO)

INKOMSTEN	**2020 werkelijk**	**2020 begroting**	**2019 werkelijk**	**2021 begroting**
Contributies	8.595	8.580	8.775	8.310
Giften	2597	1.890	2.874	2.500
Giften (koffiegeld)	35	100	111	50
Ontvangen rente	10	20	19	10
Opbrengst advertenties	750	750	750	750
Verhuur ijsbaanbord	50	50	50	50
Opbrengst verkopen	284	1.000	1.281	300
Opbrengst activiteiten	223	700	734	200
	12.544	13.090	14.594	12.170

Financieel verslag HKB 2020

UITGAVEN	2020 werkelijk	2020 begroting	2019 werkelijk	2021 begroting
Kosten Achter de Deel	3.606	4.640	4.015	4.660
Kosten Vereniging	5.634	3.290	4.155	3.170
Kosten jubileum 2022	0	0	0	0
Drukkosten Deelgenoot	3.987	4.070	3.987	4.050
Portokosten Deelgenoot	158	250	149	160
Kosten werkgroep/projecten	2	500	578	100
	13.387	12.750	12.884	12.140
Verlies/Winst	-843	340	1.710	30

Eigen vermogen 01-01-2020	50.380	Voorziening onderhoud stand per 01-01-2020	7.079
Winst 2019	0	Verplichte toevoeging 2020	900
Eigen vermogen 31-12-2020	50.380	Voorziening onderhoud stand per 31-12-2020	7.979
		Voorziening jubileum 2022 stand per 01-01-2020	0
		Toevoeging winst 2019	1710
		Voorziening jubileum 2022 stand per 31-12-2020	1710

TOELICHTING OP DE JAARREKENING 2020 (ALLE BEDRAGEN IN EURO)
BALANS

Gebouw	Het gebouw is thans geheel afgeschreven.
Zonnepanelen	De panelen worden in 7 jaar afgeschreven.
Computers	Afschrijving in 3 jaar.
Inventaris	Op de inventaris wordt niet meer afgeschreven.
Historisch materiaal	Op dit bezit is niet afgeschreven.
Voorraad verkoopmateriaal	Afwaardering 2020 bedraagt € 1.108,=. Geboekt onder kosten vereniging.
Contributies 2020	Ultimo 2020 hebben wij van 5 leden de te ontvangen contributie 2020 als oninbaar afgeboekt. Deze leden zijn geroyeerd.
Spaarrekeningen	Betreft direct opeisbare tegoeden bij een tweetal banken.

Financieel verslag HKB 2020

RESULTATENREKENING INKOMSTEN

Contributies	De contributieopbrengst betreft 573 leden ad € 15,=. Ingaande het boekjaar 2019 bedraagt de contributie € 15,=, zoals vastgesteld in de ledenvergadering van 19 maart 2018.
Giften	Onder dit hoofd zijn geboekt de bijdragen van de leden die meer betalen dan de contributie ad € 15,=.
Rente	Betreft rente ontvangen op de 2 spaarrekeningen.
Advertenties	Betreft plaatsingen in de Deelgenoot.
Verkopen	Onder dit hoofd zijn de opbrengsten verantwoord van onze uitgaven.
Activiteiten	De specificatie van deze post luidt:

	2020	2019
Rondleidingen	0	736
Filmavond/lezing	25	83
Dag van het werkpaard	198	-85

RESULTATENREKENING UITGAVEN

Kosten Achter de Deel	Onder dit hoofd zijn o.a. opgenomen de navolgende kosten:		
	Onderhoud,brandverzekering, OZB, waterschapslasten	1.495	1.286
	Reservering groot onderhoud	900	900
	Gas, elektra en water	1885	1294
	Afschrijving panelen/convectors	1122	535
	Vrijval OZB 2013 en 2014	-1.796	0
Kosten Vereniging	Betreft o.a.de navolgende kosten:		
	Telefonie/internet	470	435
	Domeinnaam/ hosting/ onderhoud website HKB	315	212
	Domeinnaam/ hosting/ onderhoud website Beeldbank	1.600	242
	Aansprakelijkheidsverzekering	61	59
	Afschrijving voorraad	1.108	195

Vervolg Kosten Vereniging		2020	2019
	Afschrijving PC/printers	502	56
	Bankkosten	217	243
	Kantoorbehoeften/porti	1.081	1.980
	Bestuurs- en representatiekosten	280	733

Deelgenoot/ Portokosten	Betreft drukkosten van 3 nummers. Portokosten ad € 158,=: betreft de saldering van de betaalde portokosten en van de leden ontvangen vergoeding. In verband met de gestegen portokosten bedraagt het lidmaatschap voor leden buiten de "BEL"-gemeenten per 1 januari 2019 € 21,= en per 1 januari 2021 € 22,50.
Werkgroep/Projecten	Betreft kosten dorpslezing, fotoarchief en kosten tentoonstellingen

Verslag Kascommissie

Historische Kring Blaricum

Secretariaat/Bezoekadres:
Brinklaan 4/A, 1261 ER Blaricum
E-mail: info@hkblaricum.nl
www.hkblaricum.nl

Verslag van de kascommissie over het boekjaar 2020

Blaricum, 11 mei 2021

Hierbij verklaren ondergetekenden dat zij heden de boekhouding van de Historische Kring Blaricum over het jaar 2020 hebben gecontroleerd en goed bevonden.

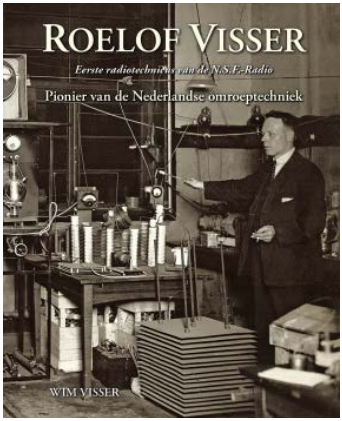
De balans geeft een juist beeld van het vermogen en de resultatenrekening een getrouw beeld van het behaalde resultaat.

Mevrouw M.W.J.L.Boersen

De heer U. Poelman Simons

Roelof Visser,
Pionier van de Nederlandse omroeptechniek

Wim Visser (93), oud-voorzitter en erelid van de Historische Kring Blaricum, heeft een boek geschreven over zijn vader Roelof Visser.

Omslag boek 'Roelof Visser'.

De Nederlandse (radio-)omroepgeschiedenis kent vele bekende personen. Dan gaat het bijvoorbeeld om omroepvoorzitters, presentatoren, commentatoren en nieuwslezers. De namen van de mensen op de achtergrond, zoals studiotechnici, zijn vaak volstrekt onbekend. Maar zij zijn van wezenlijk belang voor het welslagen van allerlei uitzendingen. Dit boek ontrukt een van de pioniers, zo niet dé pionier, van de Nederlandse omroeptechniek aan de vergetelheid: Roelof Visser (1892-1969). Beschreven door zijn zoon Wim komt in chronologische volgorde zijn leven als omroeptechnicus langs. Aangevuld en gestaafd met talrijke foto's, illustraties en originele documenten. In het verleden is er af en toe, vooral na zijn pensionering, aandacht geweest voor Roelof Visser. Dit boek zet hem echt in de schijnwerpers.

Over de schrijver Wim Visser

Wim Visser (1928, radio-technicus) is de jongste zoon van Roelof Visser. Van huis uit is hem het ontstaan van de omroep door huiselijke gesprekken als het ware met de paplepel ingegoten. Hij ervaarde dat in bijna alle publicaties de technische inzet van zijn vader, die hiermee bijdroeg aan het ontstaan van de omroepverenigingen in Nederland, niet werd vermeld. De intentie van dit boek is om deze voor velen onbekende technische omroepgeschiedenis te publiceren zodat dit niet in de tijd verloren gaat.

'Roelof Visser - Pionier van de Nederlandse omroeptechniek' is uitgegeven in eigen beheer. Boekinfo: formaat 215x270 mm, 168 pagina's full color, hardcover, ISBN 9789464211634. **Prijs € 29,95. Verkrijgbaar bij de HKB of te bestellen via www.roelofvisser.nl**

Actie - Reactie - Errata

In deze rubriek kunt u reageren op onjuistheden of aanvullingen geven op eerder verschenen uitgaven van de 'DEELgenoot'.

DEELgenoot 95 - Grote Meep en Lijsje Calis

Helaas zijn op blz. 2618 van DEELgenoot 95 verkeerde namen onder de foto links gekomen.
Er stond 'Bertus Hilhorst en Ria Raven'.
Er had moeten staan: 'Meep Raven (10-10-1872) en Lijsje Calis (27-9-1876) trouwden op 7 mei 1901'.
Ik heb er bij het corrigeren zelf ook overheen gelezen. Hier nu afgebeeld de foto van het echtpaar Raven-Calis en de foto van het echtpaar Hilhorst-Raven met de juiste onderschriften. Frans Ruijter

Meep Raven (10-10-1872) en Lijsje Calis (27-9-1876) trouwden op 7 mei 1901.

Bertus Hilhorst en Ria Raven.

DEELgenoot 88 - Blaricummers

Onder 'Blaricummers' schreef ik najaar 2018 over de meer dan 1100 paspoortaanvragen uit het archief van de gemeente Blaricum, bewaard in het Streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum. Daarbij staan, schreef ik, 'veelal pasfoto's zoals we die tegenwoordig kennen maar ook toevallig beschikbare foto's die de gemeente tegenwoordig niet zou accepteren: van een aanvrager met naast zich zijn huishoudster, van een moeder met haar anderhalf jaar oude kind dat mee op vakantie moet of, zoals hiernaast afgebeeld, van drie kinderen in een lommerrijke omgeving.
Voor één van hen, Babje Maria, vraagt de moeder op 29 juni 1923 een pas aan. Het is raden wie van de drie dat is: de middelste?'

Het onderschrift bij de foto luidde: Babje Maria De Lorry, 1923.
Aan de hand van de paspoortaanvragen uit die tijd bezig met een soort 'Wie was wie in vooroorlogs Blaricum' bleken de namen in het digitale archief niet steeds juist te zijn en omdat het voor het herstellen van een foutje het nooit te laat is: de aanvraag werd gedaan door Maria Adriana Veth, moeder van Bobje Maria de Lorm, het in 1915 geboren meisje in het midden. Links haar grote broer Hendrik (1915) en rechts zus Henriëtte Wilhelmine (1912) de Lorm. (RvdB)

Rondwandelingen door Blaricum-Dorp in 2021

De najaarswandeling is op zaterdag 2 oktober 2021. Vertrek vanaf 'Achter de Deel' het onderkomen van de Historische Kring aan de Brinklaan 4a in Blaricum. **Kosten:** leden van de Historische Kring gratis. Niet-leden betalen € 3,-. Na een korte uitleg wordt om 14.15 uur gestart met de wandeling. Omstreeks 16.00 uur zijn we dan weer terug.

Een rondwandeling door het fraaie Blaricum-Dorp blijft een feestje want hier is de geschiedenis nog ruimschoots aanwezig. Gids ***Frans Ruijter*** laat u de geschiedenis proeven en herbeleven en zal u smeuïge anekdotes vertellen over mensen die hier wonen of gewoond hebben. Welk gedeelte van Blaricum-Dorp aan bod komt hangt af van de deelnemers. Met elkaar wordt bepaald waar we heen wandelen. U zult na deze wandeling met andere ogen naar Blaricum kijken. Op deze wijze probeert de Historische Kring Blaricum ons allen verantwoordelijk te laten voelen voor dit mooie culturele erfgoed.

U bent verzekerd van deelname als u zich aanmeldt via info@hkblaricum.nl

Zonnepanelen bij de Kring

In het voorjaar van 2019 toen we tijdens de maandelijkse vergadering van de penningmeester te horen kregen dat de rente op ons kleine kapitaaltje wederom was verlaagd ontstond de wens eens te kijken of we op een of andere manier toch wat meer rendement op ons vermogen konden maken.

Zo kwamen we onder andere op een investering in zonnepanelen. Deze zouden niet alleen onze stroomrekening verlagen maar ook nog eens een klein beetje bijdragen aan een beter milieu. Er werd een investeringsvoorstel gemaakt waarbij naast de aanschaf van zonnepanelen ook nog gekeken werd naar de mogelijkheid om het gas de deur uit te doen aangezien de verwachting is dat de prijs hiervan in de komende jaren zal gaan stijgen.

De begroting ging uit van een investering van € 7.000 in zonnepanelen en als we geen gas meer wilden zouden we ook het pand moeten verwarmen met elektrische kachels en een boiler aanschaffen voor warm water in de keuken. De kosten hiervoor werden geraamd op € 2.000. Dit was inclusief nieuwe bekabeling voor kachels en boiler en uitbreiding van de groepenkast. Tegenover deze investering zouden dan de volgende opbrengsten staan: Voordeel door de zonnepanelen ca € 600, jaarlijks onderhoud op de cv-ketel € 85, kosten van het gas gebruik € 850. Totaal circa € 1.535 per jaar.

Uiteraard zou door het verwarmen met elektriciteit de stroomrekening stijgen dit werd begroot op € 1.000. Netto opbrengst op de investering is dan € 535 per jaar of 5,94% op het geïnvesteerde bedrag. Dit was aanzienlijk meer dan de door de bank geboden rente.
In de volgende maandvergadering werd akkoord gegeven op de begroting en kon het plan ten uitvoer worden gebracht.

Eind juni 2019 werden 13 zonnepanelen (310 wp) op het dak van de Kring gemonteerd. De drie elektrische kachels werden aangeschaft en geplaatst. Een elektricien legde nieuwe bedrading aan, paste de groepenkast aan en plaatste de nieuwe boiler in het keukenkastje. De uiteindelijke kosten bleken met een bedrag van € 7.323,02 mee te vallen. Bij een gelijkblijvende verwachte netto-opbrengst van € 535 per jaar steeg het rendement naar 7,30%.

Toen op 20 november 2019 nieuwe gas- en elektrameters werden geplaatst, werd besloten de gaskraan niet open te draaien en te kijken of we het pand, gedurende de winter, met de elektrische kachels konden verwarmen.

En toen kwam corona

Met als gevolg de geplande jaarvergadering ging niet door, de Kring ging op slot en vergaderingen werden tot een minimum beperkt. Wel was intussen vastgesteld dat het pand met de elektrische kachels kon worden verwarmd en werd tevens besloten om de niet gebruikte gasaansluiting op te zeggen om zo ook de vaste lasten van de aansluiting ad € 267,93 per jaar niet meer te hoeven betalen.

Van het gas af

Op 21 augustus 2020 was het dan zover. Voor een bedrag van € 722,27 werden we van het gas afgesloten en werd de niet gebruikte gasmeter verwijderd.

De resultaten

De jaarafrekening van de laatste jaren:

van 12-1-2018 tot 17-1-2019	€ 1.043,36	gas en stroom
van 18-1-2019-tot 23-1-2020	€ 1.395,87	gas (gedeeltelijk) en stroom
van 24-1-2020 tot 23-1-2021	€ 487,62	alleen stroom

Door het afsluiten van het gas kwam er voor dat gedeelte op 20 augustus een aparte afrekening waarbij ruim € 480 werd terugbetaald.
Zoals uit bovenstaande cijfertjes blijkt is het gelukt om de energienota met bijna € 600 euro te verlagen. Het voorschotbedrag zakte daardoor ook van € 104 voor 2019 naar € 40 voor 2021. Ook de verwachting dat de gasprijs zou gaan stijgen is uitgekomen. Zo steeg de prijs van gas tussen 2019 en 2021 met meer dan 20% (overigens grotendeels door belastingmaatregelen).

Voor de ecologen onder ons: Door de aanschaf van zonnepanelen hebben we, volgens de bijgeleverde app, inmiddels 2188 kg CO2 uitstoot bespaard en bijna 66 bomen geplant.

Ron Machielse

Het is als Historische Kring Blaricum wel eens goed om, bijna 40 jaar na de oprichting, terug te kijken naar de beginperiode en te zien hoe de leden in de eerste jaren via het toenmalige 'Mededelingenblad' op de hoogte werden gehouden van het reilen en zeilen van de Kring. Ook toen al werden er mooie verhalen in het blad geschreven. Nu gaat dat allemaal op de computer en worden tekst en beeld digitaal verwerkt waarna er gedrukt wordt, maar in die tijd werd alles nog eerst getypt op losse vellen, geknipt en geplakt en daarna gestencild of gekopieerd. Handwerk dus.

Onderstaand een verhaal uit het Mededelingenblad 1 van de HKB, dat uitkwam in januari 1984, van de hand van Jan Rigter Lzn. zoals hij graag genoemd wilde worden. Maar de meeste Blaricummers kenden hem beter als 'Jan van Zwarte Bet'. Jan Rigter Lzn.(*09-03-1921 – †06-08-2001) was vanaf de oprichting actief betrokken bij de Historische Kring en een begenadigd verteller.

'De zee valt niet mee'

Drie jongens in Blaricum moesten deze regel -*'De zee valt niet mee'*- op woensdag 14 juni 1899 honderd maal als strafregel schrijven op bevel van hun meester, bovenmeester Tikkel.

De drie jongens waren Lammert Rigter Jzn., toen 11 jaar, Jan Tak en Lammert Vos (de vader van Herman en Drikus Vos). Waarvoor kregen deze jongens straf? Ook dat weet Jan Rigter, die het van zijn vader, de bovengenoemde Lammert, hoorde, nog haarfijn te vertellen. Dinsdag de 13e juni -zeker een mooie zomerdag- waren de knapen in plaats van naar school, (die stond toen waar nu het dorpshuis staat) door de weilanden naar de Zuiderzee gewandeld!
Maar daar kregen ze de schrik van hun leven! Ze vonden een lijk, aangespoeld op de kust. Op een draf terug naar het dorp, waar Lammert Rigter het aan zijn moeder vertelde. De politie werd gewaarschuwd, die het lijk -al in staat van ontbinding- ophaalde en naar het 'dodenhuisje' op de algemene begraafplaats aan de Melkweg bracht. Om de hals hing nog een snoer zwarte kralen met slot.
Dankzij 'De Gooi- en Eemlander' van zaterdag 17 juni 1899 weten we ook wie het slachtoffer was. Het was Hendrika Keyzer, die in de stormnacht van 12 op 13 januari 1899, met echtgenoot en vier kinderen, ten noordoosten van Huizen

Melkweg 1, 'De Grote Basseld'. Hier schuin tegenover was de algemene begraafplaats.

was verdronken. Ze waren op weg van Amsterdam naar Amersfoort. Twee kinderen waren al eerder gevonden. De vrouw werd donderdags daarna begraven op de algemene begraafplaats. Dat was een stukje land achter de kwekerij van Heerschop, links van de Melkweg.

Bericht in de Gooi- en Eemlander van 21 januari 1899

De Zuiderzee eiste de vorige week weer slachtoffers, zeer waarschijnlijk 6 tegelijk. Schipper Jan Koster zou met zijn houten tjalk "Hendrika" een lading mais van 60.000 kg van Amsterdam naar Amersfoort brengen. Door den storm overvallen, wierp hij donderdagmiddag op enigen afstand van den wal, ten N.O. van de Huizer haven, het anker uit. Vanaf de haven kon men het schip zien liggen en de volgende morgen kwam men tot de ontdekking, dat het gezonken moet zijn, want alleen de mast stak maar boven water uit. Wat er van de opvarenden is terechtgekomen, weet tot nu toe niemand. De boot is niet meer bij het schip, dus behalve de mogelijkheid dat de opvarenden met het schip gezonken zijn, kan het ook zijn, dat zij, bij de pogingen om met de boot te landen, verongelukt zijn. (Redding is, helaas zo goed als uitgesloten, anders toch had men in een tijdsverloop van 8 dagen wel enig bericht vernomen.) Het waren: schipper J. Koster en echtgenote, twee zoons van 19 en 5 jaar en twee dochters van 14 en 12 jaar. Bij volle zee staat er een ± 12 voet water boven het schip, maar omdat het zeer gevaarlijk ligt voor de scheepvaart, vooral 's nachts, is een botter uit Spakenburg op het wrak geankerd, om de plaats aan te duiden.

Bron: Kroniek van een Erfgooiersdorp Blaricum (1872-1904) door Henri Klein.

Onderstaand artikel komt uit het Mededelingenblad 3 van de Historische Kring Blaricum, dat uitkwam in november 1985. Het is geschreven door Dirk Vos Gzn. (*08-04-1916 – †23-05-2008). Hij woonde met zijn gezin aan de Statenkamer 1.

De Boekweitteelt van vroeger

Vroeger werd er in het Gooi veel boekweit verbouwd. Zo ook in Blaricum. In de 'Ouwe Engh, Stegeland, Zwarte Griet, Caliskamp, Achter de Berg, Noolseweg, Werkdroger, Trappies', enzovoorts. Op al deze plaatsen zag men hier en daar dan ook wel een akker met boekweit staan.

Boekweit houdt van losse, goed bemeste en goed bewerkte grond. In de winter werd de mest van de koeien en van een of twee varkens op een mestvaalt gezet. Dat bleef dan staan tot het voorjaar. Die mest werd dan een of twee keer omgezet met de greep, zodat het goed vermengd en verteerd was.

Kinderen staan in een boekweitakker aan de Bussummerweg met op de achtergrond de huizen aan de Noolseweg.

Daarna, zo ongeveer half mei, werd de mest over het land uitgestrooid en ondergeploegd. Dat ploegen ging dan met een houten staartploeg (met een of twee paarden ervoor). Na het ploegen werden de hoeken, ook wel hoofdeind genoemd, met de schop gespit.
Dan volgde het zaaien. Met de hand, breedwerpig. Om de andere stap nam men een hand zaad. Men zaaide meestal met een schort voor, ook wel skulk of boezelaar genoemd. Dat was een schort van de boerin, of een die gemaakt was van een 'stuiverszakkie' ook wel 'dubbeltjeszak' genoemd. Die schort werd dan met twee handen of touwtjes boven de heup vastgebonden.

Na het zaaien werd het zaad erin geëgd met een houten eg met houten pennen eraan. Het zaaien mocht niet te vroeg gebeuren, vanwege de kou of nachtvorst.
Zo ongeveer een dag of tien na het zaaien, was het zaad ontkiemd en kwam het boven de grond. Als het dan zo'n 10 cm. boven de grond was, mocht er gewied worden. Dan nam men een stuk oude zak van jute en bond dat om de knieën, dat waren de knielappen. En al kruipend werd met de handen het onkruid verwijderd en tevens werden de plantjes op 15 tot 20 cm. uit elkaar gezet. Want boekweit wordt een struikje, dat zich vertakt, dus als het te dicht op elkaar staat, groeit het te spillig op, wat dan minder productie oplevert.

Boekweit bloeit wit en na de bloei vormt het vrucht of zaad. Het is anders dan bij rogge, daar zit het zaad in de aar of halm. Bij boekweit hangt het zaad er met trosjes of sportjes aan. Als de boekweit zo'n 30 cm. hoog is, wordt er nog een keer doorgegaan met een hak, om het laatste onkruid te verwijderen. Maar dat moet heel voorzichtig gebeuren, want boekweitplanten zijn erg teer en breken snel stuk en dat is nadelig voor de oogst.

Boekweit in bloei.

Zo ongeveer half augustus, werd de boekweit gemaaid. Dat maaien gebeurde ook met de hand. Maar dat moest voorzichtig gebeuren, niet zoals met rogge, want boekweit valt snel uit als het rijp is.

De boer maaide het graan met een korte zeis, de zogenoemde zicht, en een haak (piek). *Afbeelding: Brabant Dorpsleven - kaart van Loretz*

De zicht (korte zeis) waarmee gemaaid werd, moest eerst goed 'gehaard' worden, gescherpt worden. Dat gebeurde met het 'haargerei'. Dat was een ijzeren pen met aan de bovenkant een vierkantig platvormpje. Halverwege in die pen zat een gat. In dat gat zat een stevig houtje. De pen zat in de grond tot aan dat kruishoutje. Dan de zicht op de bovenkant gelegd en met een speciale haarhamer erop getikt tot de zicht dun genoeg was. Dat duurde zo'n 20 minuten. En juist voor boekweit moest de zicht wel extra scherp zijn, aangezien het zaad zo snel uitviel.

Dan begon men te maaien met zicht en piek. De piek was een houten stok van ongeveer een meter lang, met aan de bovenkant een puntige haak er aan. Met die haak wordt van boven het koren tegengehouden en bij elkaar tot garf gemaakt, ook wel bos genoemd. Die garven werden met roggestro gebonden, aangezien je het met boekweitstro niet kunt doen, dat breekt te gauw.

Na het maaien en binden worden de garven bij elkaar gehaald en op de gasten gezet. Niet zoals bij rogge, daar worden 20 garven op een gast gezet. Bij boekweit 12 tot 16 omdat het dan sneller droogt. Dat moet wel, want de vogels, vooral de mussen,

Boekweitfeest 1969 met vooraan Kee de Graaf-Elders en halverwege mevr. Matthes.

Boekweitfeest 1971. Op de foto o.a. burgemeester Tydeman met boerenkiel en zwarte pet. Boekweitpap werd vroeger ook wel 'armeluipap' genoemd.

zijn er ook fel op. Toen er minder boekweit verbouwd werd, leek het wel of alle mussen van het Gooi op die laatste velden afkwamen. Het was het einde van de boekweitteelt!

Boekweit bevat veel honing wat wel goed was voor de bijenhouders. Die zetten graag de korven bij de boekweitvelden. Had de boekweit dan een paar dagen op de gast gestaan en was het goed aangedroogd, dan moest het naar huis. Dan werd het 'gemend' want zo noemde men dat (met paard en wagen) en in de boerderij boven de deel op de slieten opgeslagen om 's winters gedorst te worden.

In de winter werd het gedorst met de dorsvlegel. Dat was een steel van ongeveer 1,50 meter. Aan die steel was een wartel bevestigd, die draaide. Door die wartel ging dan een dorsvelg, ca. 1 cm. breed, geen leer, maar een speciale oersterke binding. Deze binding bestond uit het gedroogde vel van een paling. Soms werd ook wel een strook rauw zwoerd gebruikt. Zo nu en dan werd dit met lijnolie ingevet. De velg ging dan door een speciaal gemaakt gat van de knuppel, die zo

door die dorsvelg aan de steel bevestigd was. De knuppel was ongeveer 60 cm. lang en 5 cm. dik. En 's winters hoorde men dan in het hele dorp dat er bij de boeren gedorst werd. Meestal met twee man en dan om de beurt slaan. Het was een speciale slag, maar als je het kon, ging het best. Er lagen dan zo'n 20 garven op een rij, die vier maal gedorst werden.

De wannemolen werd gebruikt om het graan te zuiveren van stof en andere rommel.

Na het dorsen moest het nog gezuiverd worden van stof en andere rommel. Dat werd gedaan met de 'wannemolen'. De wannemolen stond binnen, maar ook wel buiten als het goed weer was. Het koren werd dan in een vierkante bak gestort, die ook wel kaar heette. In die kaar zat van onderen een schuif, die open en dicht kon. Onder in de wannemolen was een vierkante houten klos, waaraan vier houten platen waren bevestigd; dat waren de wieken. Door de houten klos liep een ijzeren pen, waaraan een slinger zat met een houten handvat. Als iemand daaraan draaide, maakten de wielen wind. Het koren viel dan onder in de bak en stof en rommel werden er uitgeblazen. Het koren werd dan naar de molenaar gebracht en die maalde het tot meel. Van dat meel werd boekweitbrij of boekweitpap gemaakt.

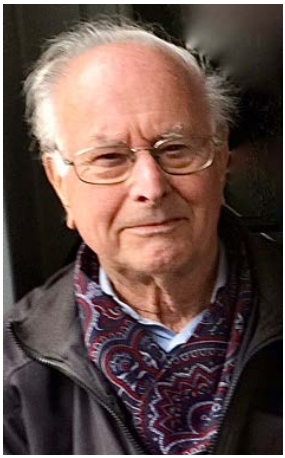
Th. J. (Dirk) Vos, Blaricum, maart 1985.

De schrijver van dit verslag weet verder nog te melden, dat hij, samen met zijn broer J. Th. Jacob Vos, voor het laatst in Blaricum in 1937 nog een halve akker boekweit heeft verbouwd aan de 'Achter de Berg', voor eigen consumptie.

Tegenwoordig verbouwt de 'Boekweitclub' ieder jaar nog een akkertje boekweit aan de Bussummerweg. Een prijzenswaardige gewoonte.

Biografie Rik Brugman

de technicus ACHTER de beeldschermen

Omroeppionier Rik Brugman.
**05-12-1928 - †3 juni 2021*

Onze rijke televisie-historie zit vol met herinneringen aan programma's en populaire TV personalities, maar de technici en medewerkers die alle uitzendingen mogelijk maakten, worden nauwelijks belicht.
Een van die technische televisie-pioniers van het eerste uur, Rik Brugman is onlangs overleden op 92-jarige leeftijd.

Als oudste van zes (!) zonen van poppenspeler Bert Brugman, was hij minder geboeid door diens marionettentheater, want Rik had andere interesse en studeerde radiotechniek in Hilversum en werkte enige tijd o.a. bij de NSF.

Rik vervulde zijn dienstplicht en werd naar Nederlands-Indië gestuurd, waar hij zijn kennis goed kon benutten als commandant van het radiostation Bandoeng. Maar toen de politieke onrust te hevig werd, keerde Rik veilig per boot terug naar Nederland en kwam thuis op een ijzige januaridag.
Intussen traden zijn ouders en broer Joost op met hun poppen bij Philips Experimentele Televisie in Eindhoven waar tientallen lokale TV-bezitters van genoten, maar Anton Philips zorgde ervoor dat vanaf 2 oktober 1951 héél Nederland televisie kon kijken. Helaas overleed Anton Philips vijf dagen later…

Rik Brugman achter de schakelkast in studio Irene.

Op 9 oktober 1951 speelde Rik in Bussum mee met de allereerste landelijke televisie uitzending van de VARA, een satirisch poppenspel

“de Cameraatjes”, geschreven door Willy van Hemert en geregisseerd door Erik de Vries.
Rik raakte direct gefascineerd door dit nieuwe medium en solliciteerde brutaalweg bij de experimentele NTS, die bestond uit enkele Philipstechneuten en NRU mensen, alwaar hij als éérste medewerker werd aangenomen in 1952.

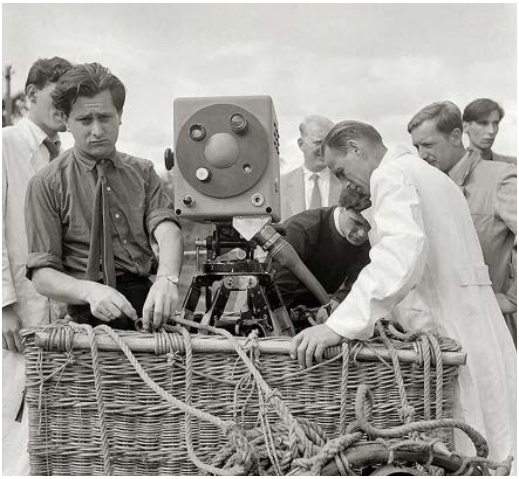
Hij startte als video-schakeltechnicus de camera’s die de regisseur had gekozen, maar wierp zich al snel op andere technische problemen die zich voordeden in deze pionierstijd waarin de hoeveelheid uitzendingen en medewerkers gestaag groeide. Dankzij zijn honger naar kennis en nieuwe ontwikkelingen, klom hij al snel op naar belangrijke functies en nam initiatieven tot diverse verbeteringen, zoals de inrichting van nieuwe studio’s, reportagewagens en verlichtingsapparatuur.
Als chef Beeldtechniek werd Rik verantwoordelijk voor de kwaliteit van alle TV-beelden, zoals de keuze van de juiste verlichting in de stadions, waarvoor hij deskundige adviezen gaf.
Hij testte nieuwe camera’s en ontwierp de ENG-units waarmee met één enkele camera en recorder snelle reportages in het land mogelijk werden waarbij later ook beelden via een straalverbinding konden worden doorgestuurd. Zijn ervaring en inzicht werden verruimd, doordat hij als staflid namens de NOS deelnam aan symposia in diverse landen van de wereld, zoals Japan, Korea, Las Vegas, Montreux, London en Brussel (startplaats van de Eurovisie) en waar men zich vooral bezig hield met de technische normen en regels wereldwijd.

Rik Brugman, camera check.

Rik werd zodoende een vraagbaak voor menig regisseur die de mogelijkheden in studio, reportage, editing of producties wilde toepassen voor hun specifieke programma’s.

Tussen de bedrijven door maakte hij alle geluidsopnames van de populaire KRO-kinderserie van Dappere Dodo, waarbij zijn familie de stemmen deed.

Om personeel te besparen, ontwikkelde hij studio-apparatuur met op afstand bedienbare camera's bij het Journaal, Studio Den Haag en Tweede Kamer, zodat met weinig menskracht live uitzendingen mogelijk werden.
In de loop der jaren heeft hij vele technici, belichters, video-editors en collega's aangenomen c.q. opgeleid en zat tevens in diverse overleg-commissies.
Door vele medewerkers binnen de omroep werd Rik geprezen voor zijn ervaring en inzet, wat tot uiting kwam toen hij na 36 jaar trouwe dienst tijdens een feestelijke bijeenkomst in een van "zijn" studio's gehuldigd werd en in 1989 met een welverdiend pensioen ging.

1e Eurovisie uitzending via ballonstraalverbinding vanuit Valkeveen met Rik Brugman. Foto: Omroepfoto.nl

Maar Rik kon nog lang niet stilzitten en werd een trouwe vrijwilliger bij het Omroepmuseum, waar hij enkele jaren oude apparatuur conserveerde.
Daarnaast was hij fervent wandelaar/fietser en werd even voorzitter van een tafeltennisclub, was aktief bestuurslid van de skivereniging en hield samen met zijn vrouw van mooie verre reizen.

Helaas werden deze aktiviteiten niet meer mogelijk toen zijn gezondheid sterk achteruit ging, nadat zijn vrouw Willy in 2017 onverwacht overleed en Rik later werd opgenomen in een verpleeghuis in zijn geboortestad Amsterdam. Hier werd hij omringd door zijn dierbaren liefdevol verzorgd tot aan zijn vredig einde op 3 juni 2021.

Op 8 juni (de sterfdatum van zijn vrouw) hebben zijn vier dochters en familie in kleine kring definitief afscheid genomen van deze laatste omroep-pionier...

Dit In Memoriam is geschreven in dankbare herinnering door zijn jongste broer en oud NOS-collega Vincent Brugman.

Nieuwe aanwinsten

Enige tijd geleden ontvingen we een schilderij gesigneerd met Hub van Houten. Deze naam is het pseudoniem van de kunstenaar W.G.F. Oversteegen. We kennen hem als de maker van de vele etsen van boerderijen. De olieverfschilderijen die hij maakte signeerde hij meestal met dit pseudoniem.

Dorpsgezicht Blaricum; gesigneerd Hub van Houten.

Het schilderij toont de Raadhuisstraat gezien vanaf de Middenweg. Hij veroorloofde zich vaak de vrijheid om de afgebeelde boerderijen anders te positioneren dan in de werkelijkheid. Het is weer een welkome aanvulling op onze collectie.

Willem George Frederik Oversteegen *(1894-1959) was architect, kunstschilder, etser en winkelier. Hij was in Blaricum zeer bekend door het etswerk dat hij maakte van het oude Blaricum, vooral in de sneeuw. Er zijn nog schilderijen in het bezit van de huidige bewoners en zijn werk wordt veel verzameld. Oversteegen had aan de Huizerweg 5 een kunstzaal, bibliotheek, kantoorboekhandel en servieswinkel.*

664 – Dhr. J. Ende
Diverse foto's,
voedselbonnen,
feestkrant 5 mei 1955,
2 klassefoto's.

665 – Mevr. E. Bakker
Ingelijste ets Blaricum.

665

666 – N.N.
Diverse foto's
"Wonderhuis".

667 Mevr. A. ter Beek
3 bidprentjes.

667

668 – Dhr. P. Suidman
Diverse bidprentjes.

666

669 – Dhr. D. Jonkers
Zagenslijphouder.

670 – Dhr. C. Lavalije
Diverse documenten.

668

669

De oude muze

In plaatsen waar de rust van het gemoedelijke dorpsleven nog zo veel mogelijk bewaard is gebleven, vindt men nog op de brinkjes in de kom van deze gemeenten de bij de inwoners vertrouwde muziektent.

Zo heeft Blaricum, dat nog een zekere mate van die rust in deze jachtende wereld heeft weten te behouden, op de Brink haar tent. In glorieuze dagen waren daarin opgesteld de mannen van het muziekcorps, hun wangen bollend en hun adem omzettend in een geweldig geluidsconcert.

De muziektent in het hart van Blaricum Dorp in 1967.

Toen wij er voor stonden met de camera werd ons gevraagd: “Wilt U dat oude rare ding nog fotograferen?” Ja, dat wilden we. Dit oude odeon van de vroegere muze wilden we nog eenmaal aan de vergetelheid ontrukken en in zijn oude luister doen herleven, voor het voorgoed herinnering wordt. De gezellige sfeer die het opriep op warme zomerse avonden en feestdagen. De ouderwetse agenten er voor zorgend dat algehele stilte in acht werd genomen als de muzikanten

hun fanfare lieten schallen, alleen onderbroken met het massaal meezingen van bekende liederen. Eerbied voor de muzikanten voor hun muziek, die, onbewust medewerkend, menig jong paartje voor het leven aan elkaar smeedde.

Veel later moest zij ervaren, dat de openluchtconcerten bij de latere jeugd meer werd beschouwd als een gelegenheid van samenkomst, gaandeweg een rumoerig karakter ging aannemen, zo, dat de hermandad het rustig genieten niet meer in de hand had, de uitvoeringen verwaterden en tenslotte een voortijdig einde nam. De dag is niet ver meer dat ge eerlang tot het verleden gaat behoren.

Overname uit De Drost nr. 6 - juli 1967

Muziektent Blaricum - Rijksmonument

De muziektent in Blaricum is gebouwd in 1926 naar het ontwerp van H.F. Symons in de stijl van de Amsterdamse School en gesitueerd op de open ruimte op de zuidhoek van de Torenlaan en de Dorpsstraat. Het is een schenking van de heer Charles. E.H. Boissevain die het Blaricumse muziekgezelschap Eensgezindheid, waar hij beschermheer van was, een warm hart toedroeg.

Omschrijving
Muziektent, opgetrokken ter hoogte van een bouwlaag op hoekige U-vormige plattegrond, zich openend naar het noordwesten. De uit vertikale en horizontale houten delen samengestelde muziektent staat op een stenen basement met stenen trap met drie treden aan de noordwestzijde die geflankeerd wordt door rechthoekige hoge stenen bloembakken. Aan de voet van elke bloembak bevindt zich ter hoogte van het basement een U-vormige bloembak. De schelp van het klankbord wordt aan de voorzijde (NW) ondersteund door twee taps toelopende houten zuilen, boven en onder getorst, die staan op de geknikte houten wand tussen de rechthoekige bloembakken aan de noordwestzijde en de halfronde bloembakken aan de zuid- en oostzijde. Het rieten dak is aan de voorzijde uitgevoerd als afgerond schilddak, aan de achterzijde als concaaf gekromd, tuitvormig mansardedak. De daklijn wordt geaccentueerd door ballonvorsten. Decoratief uitgevoerde elementen zijn voorts de rond gemetselde geveldelen aan de zuid- en oostzijde waarboven het dak twee maal welft, de bovenste welving afgewerkt met hout, en het halfronde houten stuk als afwerking van het silhouet ontstaan door het samenkomen van de halfronde bloembak, de lage geknikte houten wand en de gebogen arm van de steunen onder de schelp van het klankbord. De muziektent is uitgevoerd in de kleuren groen, wit en rood.

Waardering
De muziektent is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch alsmede typologisch oogpunt als zeldzaam en gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een muziektent uit de eerste helft van de 20ste eeuw.

Bronnen: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed; Frans Ruijter.

Blaricum en haar kunstcollectie

Sinds de eerste kunstenaars zich hier vestigden, zo in het laatste kwart van de negentiende eeuw, hebben vele tientallen, misschien wel honderden kunstenaars in ons dorp gewoond en gewerkt. Een aantal van hen is nog altijd bekend zoals Heijenbrock, Zoetelief Tromp, Hynckes, Sal Meijer, Leo Gestel, Hein en Epi van de Velde en, niet te vergeten natuurlijk, Lou Loeber en Piet Mondriaan.

Maar veel van hun minder succesvolle maar vaak best verdienstelijke collega's zijn wat in de vergetelheid geraakt: Nico van Rijn, Anthonij Wijnstroom, Stans Balwé, Julius Kobé en vele anderen. Een kunstenaarsdorp dus, Blaricum, met ook een kunstcollectie die er mag wezen en waarop de gemeente trots mag zijn. Zo'n collectie verdient het om goed bewaard en zorgvuldig gedocumenteerd te worden en daarover willen wij het hier hebben.

In 1931 biedt de Gooische Kunstkring waarvan Hein van de Velde dan voorzitter is, de Gemeente Blaricum acht kunstwerken aan als begin van een gemeentelijke kunstcollectie. Op 4 augustus van dat jaar wordt deze schenking in dank aanvaard. Van welke kunstenaars de werken zijn -niet de eerste, trouwens, die de gemeente krijgt- is te lezen in 'Het Vaderland' van die dag.

AANVAARDING VAN KUNSTWERKEN DOOR DE GEMEENTE BLARICUM.

Men schrijft uit Laren:

Het bestuur van den Gooischen Kunstkring Laren-Blaricum heeft eenigen tijd geleden de gemeente eenige kunstwerken, voornamelijk van de hand van leden dier vereeniging, ten geschenke geboden. Onder dié stukken bevinden zich werken van de kunstschilders Kees van Urk, H. J. Kruyder, Dirk Koning, Th. W. E. Lohman, G. P. W. Wildschut en van de kunstschilderes mej. Froukje Wartena. Ook werden de gemeente ten geschenke aangeboden een pot, vervaardigd door den Larenschen pottenbakker P. J. Hobbel, en een beeldhouwwerk van den Blaricumschen beeldhouwer P. Th. H. Bohncke.

Het Vaderland, 4-8-1931.

In 2009 verschijnt 'Couleur Locale', een uitgave van de BEL-gemeenten met een inventarisatie van de drie gemeentelijke kunstcollecties. Eerder, in *DEELgenoot 93*, schreef ik dat daarin de in 'Het Vaderland' vermelde Wildschut, de Wartena en de Hobbel niet voorkomen. De Gemeente Blaricum liet toen weten dat de Wildschut als 'gestolen' te boek staat. Waar de Wartena en de Hobbel waren was (ook) niet bekend. Verdwenen blijkbaar. Onopgemerkt. Omdat niet alles 'geoormerkt' is, is niet zeker of al het overige werk nog aanwezig is. Het zou kunnen dat de 'verwerving onbekend' is, een (te) grote categorie waarin bijna een derde van de

gemeentelijke kunstwerken valt[1]. Terwijl: zó moeilijk kan het toch niet zijn om uit te zoeken hoe werk in de collectie terecht is gekomen?

Volgens bijgaand bericht uit 'De Bel' van 30 oktober 1953 krijgt de gemeente dan weer twee schilderijen aangeboden: 'Camelia' van mevrouw A.J. Meijer-Smetz en een sneeuwlandschap van mevrouw J.M. (Co) Loeber-Egelie. Dit laatste werk lijkt verdwenen. Bij navraag laat de gemeente weten er niets over te kunnen vinden.

Gemeente kreeg 2 schilderijen ten geschenke

BLARICUM. Mevr. J. M. Loeber geboren Egelie, alhier, heeft aan deze gemeente een schilderij van haar hand ten geschenke aangeboden, voorstellende 'n sneeuwlandschap.

Verder heeft ook de heer J. Meijer, alhier, aan de gemeente ten geschenke aangeboden een schilderij, voorstellende een camelia. Dit schilderij is gemaakt door mevr. A. J. Meijer geboren Smetz, de onlangs overleden echtgenote van de heer Meijer voornoemd.

B. en W. stellen voor deze schenkingen in dank te aanvaarden.

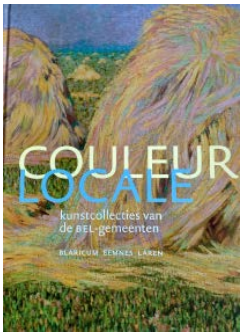
In 1954, als hij zijn 70ste verjaardag viert, krijgt oud-burgemeester Jan Klaarenbeek zijn door Willem Dooijewaard geschilderde portret dat hij aan de gemeente schenkt. Ook dat ontbreekt in 'Couleur Locale'; het werd in 1981 gestolen.

Op Kunstwacht.nl is de collectie van de BEL-gemeenten sinds een jaar of twee digitaal toegankelijk. De diverse kunstwerken zijn gemakkelijk te vinden en mooi vastgelegd; alle waardering daarvoor. Iets te verbeteren valt er overigens nog wel. Zo is de informatie op Kunstwacht vrij summier: titel, kunstenaar, materiaal en evt. de 'verblijfplaats'. Toevoeging van gegevens over drager (doek, paneel), signatuur en wijze en datum van verwerving zouden de relevantie van de site vergroten. Als een werk aan de gemeente is geschonken dan zou het tegenover de schenker aardig zijn om zijn of haar naam te vermelden. Maar goed, wat niet is kan -en zal hopelijk- nog komen.

Vergelijking van 'Couleur Locale' (CL) met Kunstwacht levert het volgende op: Dirk Koning (1988 (sic)-1978) *'Stilleven met bloemen'*, 'verwerving onbekend' (CL) wordt niet meer vermeld. Het gaat hier waarschijnlijk om de in 'Het Vaderland' genoemde, in 1931 door de Gooische Kunstkring geschonken Koning. Als ik bij de gemeente informeer laat een beleidsmedewerkster weten: 'Zal het nog

1 Truus Gubbels, Kees Keijer, Adrienne Quarles van Ufford: Couleur Locale. Kunstcollecties van de BEL-gemeenten Blaricum Eemnes Laren. Een uitgave van de BEL-gemeenten, 2009. Nog altijd verkrijgbaar. In 'Couleur Locale zijn, van Blaricum, iets meer dan 200 werken opgenomen. Van 65 hiervan is de 'verwerving onbekend'.

verder navragen maar ik ben bang dat we het antwoord dan schuldig moeten blijven'. Onopgemerkt verdwenen, concludeer ik.

Couleur Locale.

Van Lou Loeber lijkt een in CL opgenomen houtskooltekening, *'Boerderij'*, te ontbreken. Zijn naam komt wel op Kunstwacht voor maar werk van hem wordt niet vermeld. Navraag bij de gemeente leert dat Willy Mignots *'Portret van dhr. B.F. Huese'*, een brons, bij de verhuizing uit Nederheem is verdwenen.

Van drie etsen van de Middenweg van W.G.F. Oversteegen in CL zijn er op Kunstwacht nog maar twee over. De ontbrekende is mogelijk het in 1984 aangekochte *'Boerderij in de sneeuw'*.

Van Albertje Johanna Smetz (dat moet zijn: Alberta Johanna Smetz) is *'Boerderij in de winter, dorpsgezicht Blaricum'*, een houtskooltekening, er blijkbaar niet meer. Haar '*Oud boerenhuis in Blaricum'* is, ongetwijfeld terecht, van een ets een litho geworden.

En, tot slot, Hendrik Weegewijs' ets *'Boerenhuis Blaricum'* ontbreekt.

Al eerder overigens, en daarom ook in CL al niet opgenomen, verdwenen twee schilderijen van Brender à Brandis die in 1948 (door een huldigingscomité) resp. in 1953 (door de kunstenaar zelf) aan de gemeente Blaricum waren geschonken.

De eerder al genoemde Wartena, Hobbel, Wildschut, Willem Dooijewaard en Co Loeber-Egelie meegerekend, kom ik op 14 verdwenen kunstwerken. Een kanttekening die daarbij te plaatsen is, is dat 'Couleur Locale', ondanks een inleiding van Singer-directeur Jan Rudolph de Lorm en de voorwoorden van liefst drie burgemeesters voor wat de documentatie betreft in kennelijke haast wat slordig in elkaar is gezet. Niet uitgesloten is dat zowel de hierboven als 'ontbrekend' opgevoerde ets van Oversteegen als de idem houtskooltekening van Lou Loeber in het boekje dubbel is opgenomen onder verschillende namen. Dat zou dan op 'Kunstwacht' eenvoudig hersteld zijn. Maar ook in dat geval spreken we nog over een verontrustend aantal van 12 verdwenen kunstwerken.

Opmerkelijk

Verrassend was, ten opzichte van CL, de geslachtsverandering van Kathinka van der Heides *'Meisjesportret'*, een brons dat nu *'Portret van de zoon van de kunstenaar, Paul'* heet. De afbeelding ervan bekijkend kan ik de eerdere vergissing overigens wel begrijpen.
Grappig: van Monique Vanstaen zijn de twee werken, *'Vlug'* en *'Berken aan het water'*, die ik op Kunstwacht in eerste instantie niet kon vinden, daar teruggebracht tot een schilderij: *'Berken aan het water'*. Van M. Vlug -geen voornaam, geen data; Maria Vlug uit Laren?
Het model op Willem Dooijewaards *'Portret van model'* is op Kunstwacht geïdentificeerd: het werk heet nu *'Portret van mevrouw Dooijewaard'* (Jacoba F. Reinders, overleden in 1995 – RvdB).

Kathinka van der Heide 'Portret van haar zoon Paul'.
Gemeente Blaricum. Kunstwacht.

Titels en namen

Enkele slordigheden voor wat betreft titels van kunstwerken en namen van de kunstenaar zijn inmiddels op 'Kunstwacht' hersteld. Zoals de extra voorletter die de op eerste kerstdag geboren Jozef Maria Linnenbank in eerste instantie kreeg toebedeeld.

'In de Borinage' heette in CL een werk van Raoul Hynckes. Op Kunstwacht heet het ineens *'Italiaans landschap met boom'*. Bij mijn weten heeft Hynckes nooit in Italië gewerkt. Wel ging hij regelmatig naar de Borinage om landschappen te schilderen. Een enigszins met de Blaricumse vergelijkbare Hynckes staat bij het gerenommeerde Simonis-Buunk bekend als *'Belgisch dorpsgezicht'*. De omtiteling leek daarom onjuist. Echter, volgens de 'Stichting Beheer Kunstcollecties Blaricum en Laren' en haar adviseur zou Hynckes zelf het werk

Raoul Hynckes Italiaans landschap met boom.
Gemeente Blaricum. Kunstwacht.

hebben geschonken als *'Italiaans landschap met boom'*[2] en is het een raadsel waar de CL-titel *'In de Borinage'* vandaan komt.

Kunststad van het jaar 2018

Blaricum was en is (ook) een kunstenaarsdorp, laat zich daarop voorstaan. Zelfs was de gemeente -en daar mag heel Blaricum met trots op terugkijken- in 2018 'Kunststad van het jaar'. Mede daarom is het gemeentebestuur het aan haar stand verplicht haar kunstcollectie zorgvuldig te beheren, te onderzoeken, vast te leggen en toegankelijk te maken. Zeker in het verleden heeft daar van alles aan ontbroken, zoals de opsomming hierboven laat zien. De laatste jaren zijn er gelukkig enkele goede ontwikkelingen in gang zijn gezet zoals de oprichting van de 'Stichting Beheer Kunstcollecties Blaricum en Laren' die binnenkort een website voor de collectie hoopt te presenteren.

Het enthousiasme van de vrijwilligers bij de Stichting is zeer te waarderen en hartverwarmend maar dat laat onverlet dat er meer nodig is. De ene betaalde kracht die momenteel met het dagelijks beheer van de collectie is belast gaat op korte termijn met pensioen. Onzeker is of er een opvolger zal worden aangesteld. Met de inventarisatie van de collectie en de categorie indeling (op kwaliteit), daarmee heeft de Stichting Beheer zich belast. Maar als gezegd: er is meer nodig en de aanstelling van een nieuwe dagelijks beheerder is daartoe onzes inziens geboden. Zo zal, naast de 'gewone' beheerstaken het archief op orde moeten worden gebracht en bij voorkeur gedigitaliseerd zodat, voor zover nu onduidelijk, jaar en wijze van verwerving in een oogopslag te achterhalen zijn. Voorts is documentatie van de collectie door een kunsthistoricus/-ca onzes inziens gewenst. Dat alles vergt een ruimer budget dan momenteel beschikbaar lijkt. En daarvoor is dit artikel een pleidooi: de -terechte- trots op de collectie en op de titel Kunststad zou omgezet moeten worden in een zorgvuldig beheer van het werk dat veelal door Blaricumse kunstenaars aan hun geliefde dorp is geschonken.

Dat door dit artikel ook maar een van de verdwenen kunstwerken terug zal worden gevonden, die illusie hebben wij natuurlijk niet (maar mocht u iets weten…). Wel hopen we dat het een wake-up call zal zijn: Blaricum, let op uw saeck.

Mei 2021, Ron van den Berg en Vera ten Broeke-Abels (secretaris HKB)

2 Grappig detail: schenking op voorwaarde dat het nooit op de kamer van de burgemeester mocht hangen.

Paviljoen De Rotonde

In de eerste helft van de negentiende eeuw verrezen er langs de Vecht en in 't Gooi koepeltjes en belvédères, ook elders in ons land, die met mooi weer en jachtpartijen de pleisterplaatsen vormden in een prachtige natuur.

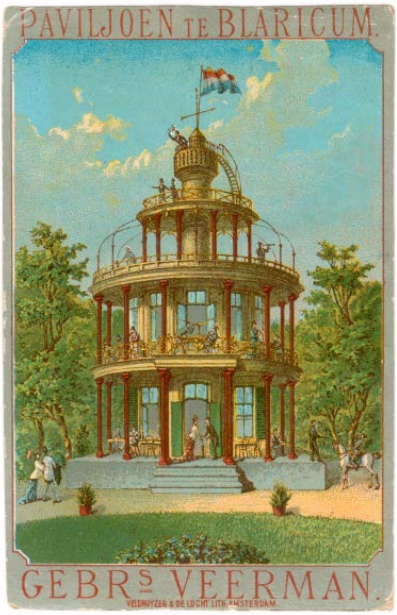
In zijn historische roman "Ferdinand Huyck" uit 1840 beschrijft Jacob van Lennep de bouw van zo'n koepel op de grens tussen twee plaatsen: „twee rijke particulieren, de heren Huydecooper van Maarseveen en Laan, die aan de Utrechtsche timmerman en molenmaker Verloop opdracht gaven tussen Huizen en Blaricum een koepel op te zetten voor eigen gebruik, bedoelt als theehuis en jachtverblijf." Door grondige zelfstudie in de bouw had Verloop zich een gedegen vakkennis eigengemaakt. Grote bekendheid had hij verkregen door het rechtzetten van de scheve toren te Loenen aan de Vecht en als een der eersten, die de ijzerbouw in Nederland toepaste.

Door genoemde heren werd in 1834 opdracht gegeven tot het bestraten van de toenmalige Huizerstraatweg (nu Huizerweg) en werd daar tol geheven. In 1835 werd de koepel gebouwd en werd het wonderlijke bouwsel opengesteld voor wandelaars en voor degenen die rijtoeren maakten. Het was een gebouw geworden met veel ruimten wat geenszins in de bedoeling van de opdrachtgevers had gelegen. De ijzeren koepel, met zijn 5 ommegangen, was geel geschilderd. Een dak van koper dekte de 3de ommegang af. Dit dak werd in 1873 door de toenmalige eigenaar verkocht. Het gebouw eindigde in een plat, waarop in het midden een koepelvormige

Paviljoen De Rotonde in Blaricum, ca. 1900.

verhevenheid, waar een grote windwijzer op stond. ‘t Leek van verre gezien een grote paddenstoel. De benedenverdieping had enkele kleine kamers. In één der kamers stond een piano en lag een portefeuille met afleveringen van “Le Musée Librairie”. Naar boven een wenteltrap midden door ‘t gebouw. Op de eerste verdieping was de restauratiezaal, een ronde kostbaar gemeubileerde zaal. Deuren met grote vensters gaven toegang tot een open galerij rond de zaal en tot een balkon boven de ingang.

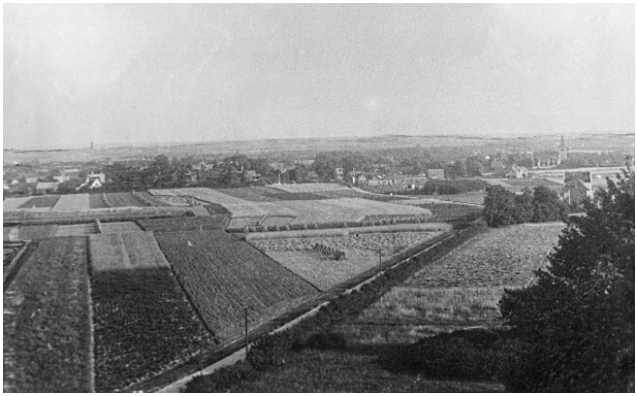
In 1875 schreef D.F. van Heijst in “Het Leeskabinet”: „Op het hoogste punt van dit paviljoen heeft men één der mooiste vergezichten, welke ons vaderland aanbiedt. Hier werkt alles mede om een tafereel te vormen, dat ik niet zou aarzelen, het schoonste van ons land te noemen”.

Na enige jaren begon het onderhoud van deze koepel de opdrachtgevers wel wat kostbaar te worden. Er werd toen besloten dit wonderlijke bouwsel van de hand te doen. Het bleek echter dat het gauwer was gebouwd dan verkocht. Deze koepel, die de naam droeg van “De Rotonde”, echter in de volksmond “De Peperbus” werd genoemd, heeft dan ook lange tijd ongebruikt gestaan, totdat het oog van Koning Willem II er op viel en deze het gebouw kocht als buitenverblijf voor zijn gemalin Koningin Anna Paulowna, die, oneerbiedig, ook wel “de Russin” werd genoemd.

Vanaf die tijd was De Rotonde de verblijfplaats geworden van de vorstelijke en kunstzinnige eigenaresse - dochter van Keizer Paul van Rusland - die veel van de natuur hield. Vooral op heerlijke zomerse dagen zag men haar genietend van de fraaie omgeving, op de eerste omloop, vanwaar zij een prachtig uitzicht had, zittend achter de schildersezel, het schone tafereel op doek vastleggend. Wellicht is dit kunstzinnig talent op, toen nog Prinses, Wilhelmina en later op Prinses Beatrix overgegaan? Op de eerste verdieping hingen de portretten van Koning Willem III, Koningin Sophia en Prins Hendrik (de Zeevaarder).

Vanaf dat ogenblik ging De Rotonde een tijd van grote bloei tegemoet. De eerste

gemalin van Koning Willem III koningin Sophia, een der meest ontwikkelde vorstinnen zocht veel contact met geleerden en letterkundigen in De Rotonde. Hier vond zij bij uitstek de rust zich aan haar studies te wijden. Later maakte H.M. Koningin Emma dikwijls een rijtoertje in haar Victoria vanuit Paleis Soestdijk door Eemnes-Blaricum op weg naar dit zomerverblijf. Zij mocht gaarne van de vergezichten genieten.

Panoramafoto vanaf het paviljoen in 1908. Foto: August Legras

Aan De Rotonde was een huisbewaarder verbonden, die daar dag en nacht in woonde. Hij genoot de bevoegdheid, bij afwezigheid van de vorstelijke personen, belangstellenden in het gebouw rond te leiden, het te laten bezichtigen en in dezelfde geest als Willem Knappers in het Jagershuis te Soestdijk was toegestaan; "gelag" te geven. Van dit voorrecht tot bezoek werd dan ook een veelvuldig gebruik gemaakt. Staande boven op de Belvédère ontvouwde zich een imposant panorama van Gooi en Zuiderzee. Daarna volgde een gezellig babbeltje beneden in het restaurant bij het genot van een kopje thee of koffie.

Einde van een geliefd trefpunt

Toen de belangstelling van het vorstenhuis ging vervagen werd het geheel als theehuis ingericht. Aanvankelijk nog een geliefd trefpunt ging het later bergafwaarts. Het bleek niet mogelijk De Rotonde weer in haar oude glorie te herstellen. De heer Remmerde, die de achteruitgang niet goed kon aanzien en de exploitatie overnam heeft alles in het werk gesteld, De Rotonde weer tot bloei te brengen en in haar oude luister te herstellen. Zijn enorme energie en wilskracht het restaurant voor het goede publiek open te houden, heeft een voor de heer Remmerde en De Rotonde wel zeer tragisch einde gevonden.

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in De Drost no 7 van oktober 1967.

Op de volgende pagina's staat een verslag over het incident waardoor Paviljoen De Rotonde voorgoed werd gesloten. In 1911 werd het gebouw gesloopt.

Bericht in de Gooi- en Eemlander van 25 augustus 1900

Dode tijdens rel bij het Paviljoen te Blaricum

De plundering en vernieling van het Paviljoen De Rotonde op 19 augustus 1900

In de gemeente Blaricum is zondagavond een bende aan het plunderen, aan het roven en vernielen geweest, zoals men in onze tijd van beschaving, vooruitgang en verlichting, van snelverkeer, van telefoon en telegraaf niet meer mogelijk achten zou. De plaats waar de wandaden geschied zijn, was de zogenaamde Koepel van Blaricum, meer bekend misschien onder de naam “Paviljoen”; en de daders waren inwoners van Huizen. Uit Blaricum meldt men ons daaromtrent het volgende, welke lezing in onderdelen enigszins afwijkt van hetgeen door enige Amsterdamse bladen is gemeld, onmiddellijk na het gebeurde, toen alle bijzonderheden nog niet nauwkeurig konden worden nagegaan en het geval -gelijk destijds meesttijds gebeurt- op verschillende wijze werd verhaald.
Bijna alle bladen in de lande hebben reeds verslag gegeven van het treurig toneel, dat jongstleden zondagavond alhier heeft afgespeeld. De meesten echter, zo niet alle, geven het niet alleen onvolledig, maar ook onjuist.

Het Paviljoen De Rotonde te Blaricum.

De Koepel of het Paviljoen alhier werd bewoond door de heer Remmerde en echtgenote, beiden algemeen geacht en bekend als berekend voor hun dikwijls moeilijke taak. Zoals meermalen plaats heeft, landden zondagavond omstreeks 7 uur twee Huizers bij de Koepel aan, terwijl 4 à 5 hunner vriendjes op enige afstand bij de tramlijn wachtten. Het klubje had zich te Blaricum reeds duchtig te goed gedaan, want wij genieten des Zondags de eer van een druk bezoek van Huizers. De herbergen zijn dan in Huizen gesloten en de lui zakken daarom naar hier af. Onze herbergiers toch maken daar goede zaken bij. Maar minder aangenaam is het, dat zo nu en dan, wanneer enige der Huizer bezoekers onder invloed van sterke drank geraken, minder prettige toneeltjes voorvallen. Dat de bewoners van ons Paviljoen aan zulk volkje steeds de toegang weigerde, is verklaarbaar en zelfs prijzenswaardig. Vandaar dan ook dat de twee binnentredenden reeds in de gang door de heer Remmerde ver-

zocht werden heen te gaan, wijl hun geen drank verstrekt zou worden. Het antwoord, onder de nodige vloeken, getuigde niet van tevredenheid met de weigering. Enige logés, die beneden zaten, hadden de vriendelijkheid nog de twee mannen sigaren aan te bieden, doch het antwoord was : “Neen we hebben jouw sigaren niet nodig”. Weldra was een ruit verbrijzeld en wilde men naar binnen. Nu grijpt de heer Remmerde, na nogmaals gewaarschuwd te hebben, een stuk hout en geeft de lastigste der beiden een slag op het hoofd, zodat hij neerviel. De getroffene staat op en gaat naar de steeds meer en meer genaderde kameraden, om, zoals hij zei, een mes te halen. Hij kwam terug, zijn rechterhand op de rug, naderde het gebouw opnieuw en dreigde onder de meest ergerlijke taal de heer Remmerde te vermoorden. Deze laatste heeft zich inmiddels van zijn geladen revolver voorzien en waarschuwde de aanvaller, doch deze riep uit: “ Schiet dan, ik kan maar een dood sterven bij … ; ik zal je … “En Remmerde, die onder dat alles wanhopig moest zijn geworden, schiet, en trof de man, zijnde Dirk Bakker Kzn. ongeveer in het oog. Deze deed een stap achteruit en stortte bloedend bij een der pilaren neer. Terstond schoten de ontstelde logés toe en hielden zich bezig met de verpleging van de zieltogende. Terstond werd een Huizer geneesheer ontboden, die bij aankomst slechts de dood kon konstateren. De politie uit Blaricum was intussen gekomen, een wagen werd vandaar ontboden en onder geleide van de nachtwacht werd het lijk van Dirk Bakker naar huis gebracht.

Inmiddels groeide de menigte aan; toegevloeide Huizers riepen de gemeenteveldwachter toe: “Waar is de moordenaar ? Arresteer hem”. Doch deze bleef aan de deurpost staan en de twee belhamels die binnen wilden dringen, werden herhaaldelijk teruggehouden en in hun eigen belang gewaarschuwd. De kastelein heeft inmiddels de tijd gehad zijn revolver aan veldwachter Kuyer over te geven en ging op ieders raad over de hei naar Laren om zich bij de gemeenteveldwachter aan te melden, die hem in zijn woning logies verstrekte. Als dreigende onweerswolken groeide de menigte aan; de ontstelde logés en mevrouw Remmerde werden onder geleide van J. Kuyer Pzn. naar Laren geleid. Inmiddels had veldwachter Kuyer de tegenwoordigheid van geest binnen een paar kamers te sluiten en de kelder, die een flinke voorraad wijn bevatte, te grendelen. De opgewonden Huizers kwamen te laat om in de wijnkelder te dringen; verdere pogingen van Kuyer om toegangen af te sluiten mislukten. De massa is reeds binnengedrongen en Kuyer werd van boven een stoel en tafel naar het hoofd geworpen. Van alle zijden is het ruwe volk binnengetreden en boven en in de keuken werd een toneel afgespeeld, zoals niemand het zich kon indenken.
Een vijftien- à twintigtal der Huizer woestelingen waren boven; ontstaken eerst het licht, deden zich te goed aan de daar aanwezige dranken en begonnen daarna aan de totale vernieling; grote spiegels, stoelen, tafels, buffet, alles werd tot splinters en scherven verbrijzeld. Niets was veilig: de flessen drank vlogen door de ruiten naar beneden. De piano bood te lang weerstand, daarom naar beneden ermee en ook hier werd niets gespaard. Men was als het ware door het dolle heen. Geen Blaricummers, gelijk men wilde suggereren, maar enkel Huizers; geen vijf à zeven, maar vijftien à twintig waren boven en een groter aantal waren beneden. Onze gemeenteveldwachter stond beneden

machteloos; hij probeerde een Huizer die naar boven wilde tegen te houden; hij verzocht een paar omstanders hem te assisteren, doch op raad van de eveneens gearriveerde waarnemend burgemeester van Blaricum werd hier van afgezien.

Eerst toen een zestigtal militairen uit het nabijgelegen kamp Crailo telefonisch werd ontboden en in aantocht waren, ging de woeste menigte heen, zodat bij aankomst van de militairen het gebouw verlaten was. De gehele verdere nacht werd het Paviljoen bewaakt door de politie. Het lukte echter de gemeenteveldwachter om een der belhamels buiten slapende aan te treffen en na arrestatie werd hij onder de toren opgeborgen tot de volgende dag. De tweede dader werd door de Huizer politie uit zijn bed gehaald. Beiden werden de volgende namiddag op transport naar Amsterdam gesteld. Zij waren echter zo opgeruimd, alsof zij ter bruiloft gingen. Hun namen waren Peter Baas Hz. en Klaas Baas Klz. De Officier van Justitie uit Amsterdam was reeds de volgende dag vroeg aanwezig en weldra stroomden van alle zijden nieuwsgierigen toe. De familie van de heer Remmerde besloot de nog overgebleven goederen op te laden en zo lag na een paar dagen ons paviljoen er stil en verlaten bij. Zich enige gedachten te vormen van het vernielingswerk was haast onmogelijk, als men slechts bedacht dat er niet minder dan 82 ruiten waren vernield.

Wie voelde geen diep medelijden met de man, die uit zelfbehoud een schietwapen gebruikte en daarbij een persoon dodelijk trof? Wie gruwde niet bij de aangerichte verwoesting? Wie dacht niet aan de oppassende en ijverige kastelein die door een dergelijk wangedrag geruïneerd werd? Reeds thans werd de heer Remmerde van verschillende zijden de meest hartelijke wijzen van sympathie toegezonden met de wens, dat binnen enkele dagen hem de vrijheid zal worden geschonken.

Reeds woensdag werden drie van de voornaamste getuigen in Amsterdam gehoord, als mede een zes- à zevental Huizers. Het stoffelijk overschot van de dodelijk getroffen Dirk Bakker werd donderdag begraven.

———

En in *De Gooi- en Eemlander* een Blaricum‘s ingezonden stuk:
“Ondergetekenden, allen inwoners van Blaricum, Noord-Holland, steeds nog onder den indruk van het toneel, zondagavond 19 augustus op de Koepel of Rotonde alhier afgespeeld, drukken hierbij diep medegevoel uit met droevig lot van den Heer Remmerde en echtgenote.
Volkomen instemmende met het initiatief, dat genomen is om de Heer Remmerde financiëel te steunen. Verklaarden zei: nog steeds met afgrijzen neer te zien op de gruwelijke vernieling, aan de goederen van de Heer Remmerde toegebracht, alsmede aan het gebouw zelf. Dat hun hart steeds met deernis is vervuld blijft bij de gedachte aan de schade, welke door hem geleden wordt, door juist in dezen tijd, die voor hem het meest gunstige is, zijne broodwinning te verliezen; dat zij, voortdurend met medegevoel bezield, deelnemen in het lot van hem, die, hoewel een menselijken daad verrichtende,

daarvoor tot nu nog boeten moet; dat zij overtuigd zijn, dat de Heer Remmerde niet gehandeld heeft in overijling of drift, –immers hij waarschuwde herhaaldelijk, ook zelfs toen zijn leven werd bedreigd– maar geheel uit zelfbehoud; dat zij de vurige wens uitspreken, dat de Heer Remmerde van zelfs de geringste schuld wordt vrijgesproken en spoedig zijn definitieve vrijheid herkrijge; dat zij met vreugde den dag tegemoet zien, waarop een man onder hen wederkeert, op wiens leven geen minste vlek kleeft, wiens naam alom geprezen wordt. Getekend: **De ingezetenen van Blaricum**

P.S. De Ondergetekende, Burgemeester van Blaricum, verklaart met den inhoud van bovenstaand stuk volkomen in te stemmen. Getekend: **Hosang.**

De plaatselijke korrespondenten/verslaggevers gaven nog onderstaande berichten door aan de redaktie van De Gooi- en Eemlander:

Uit **"Bussum":**
Voor de zwaar beproefde kastelein trachtten enige Heren geld bijeen te krijgen, die door het gebeurde zoveel schade heeft geleden. Den Heer J. Praetorius belast zich daartoe gaarne met het in ontvangstnemen van de giften. Deze zullen per advertentie gepubliceerd worden. Leden van de Sociëteit "Onder Ons" vinden gelegenheid in het locaal der Sociëteit op een lijst te tekenen, en dan zal later over het achter hun naam vermelde bedrag worden gedisponeerd door genoemde Heer.

"Laren":
Van het drama in het Paviljoen onder Huizen/Blaricum jongstleden zondag is het navolgende hier afgespeeld: Halftien in de avond kwam hotelhouder Remmerde vanuit Blaricum met zijn vrouw, zuster, logé's en knecht, in het Hotel Hamdorff, alhier, invluchten, waar zij met veel deelneming ontvangen werden. Remmerde gaf ten elf ure kennis van het gebeurde aan onze Burgemeester, die onmiddellijk een plaatselijk onderzoek liet instellen en Remmerde onder den hoede van den veldwachter stelde. Deze morgen heeft de Justitie een nadere opname in loco gedaan en Remmerde voorlopig in Amsterdam in arrest gesteld wegens het dodelijke schot op een der Huizers. Zijne troosteloze vrouw en zuster, thans naar heur vader in Renkum vertrokken, hebben tot gisteren een uitstekende verzorging genoten bij de Heer J. Hamdorff, die ook de overgebleven inboedel in bewaring heeft genomen. Een woord van lof aan Hamdorff mag hier niet ontbreken.

"Huizen":
Men heeft uitvoerig kunnen lezen over de toedracht der zaak, die Zondagavond en enige dagen daarna, alle gemoederen in dit dorp vervulde: wij bedoelen de verwoestingen in het Paviljoen Blaricum. De Justitie zal zeker niet in gebreke blijven om een onderzoek in deze wandaad te stellen, en het is de hopen, dat allen die door woord of daad hebben meegewerkt, een voorbeeldige straf zal worden opgelegd. Wie te beklagen is, dat is de pachter van het Paviljoen, de Heer Remmerde: midden in het seizoen door

enkele kwaadwilligen van alles beroofd; uit zijn broodwinning verdreven. Maar wie verklaart de houding van de politie en van het zo talrijk aanwezige publiek? Wij zijn geen ooggetuige geweest, maar uit geen enkel verhaal van het gebeurde konden wij opmaken, dat er ook maar één ernstige poging is aangewend om de vernieling te stuiten of te voorkomen. Waarom mocht gemeenteveldwachter Kuyer geen beroep doen op het publiek van de aanwezige waarnemend Burgemeester van Blaricum? Laat men ook eens deze kant van de zaak bezien.

Een tweede "Bussums" bericht:
De eerste lijst, bij de Heer J. Preatorius ingekomen, voor den gewezen kastelein van het Paviljoen te Blaricum, wijst een bedrag aan van *ƒ* 232,98½. Den tweede lijst een bedrag van *ƒ* 373,90. Totaal is nu ontvangen *ƒ* 606,98½.

"Blaricum":
De kastelein van de Koepel alhier is Dinsdagmiddag voorlopig in vrijheid gesteld. De twee gearresteerde Huizers blijven in hechtenis; tegen hem is rechtsingang verleend. Het is bij onderzoek door de Justitie gebleken, dat bij de vernieling op De Rotonde ook het een en ander spoorloos is verdwenen, onder andere wordt genoemd een groot aantal lepels en vorken, geld en andere waardevolle artikelen. Het is misschien niet ondienstig erop te wijzen, dat de minste verklaring van deze of gene uit het publiek, die van verre of nabij de vernieling gadegeslagen heeft, van veel waarde kan wezen voor de politie, en deze daardoor bij haar onderzoek niet weinig geholpen kan worden.

Groot was het aantal personen, die in de loop van de week bij toneel der verwoesting een kijkje kwamen nemen. De knecht, die weer op het Paviljoen verblijf houdt, diende de nieuwsgierigen tot gids, en vond daarin nog enig voordeel.

Heden werd een schrijven ontvangen van de Heer Remmerde en echtgenote, waarin dezen hun innigen dank betuigen aan de ingezetenen voor het adres van sympathie, hun toegezonden en gepubliceerd.

"Amsterdam":
De instructie betreffende het treurig toneel op het Paviljoen te Blaricum afgespeeld, duurt nog steeds voort; het aantal getuigen, dat door de Justitie gedagvaard wordt, groeit nog met de dag aan.

En tenslotte de **"Epiloog":**
Nadat eerder de Rechtbank aan de beide Huizers drie jaar gevangenisstraf heeft opgelegd, heeft in februari 1901 tenslotte in hoge beroep het Amsterdamse Gerechtshof arrest gewezen: Peter en Klaas Baas worden veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf.

Bronnen: Kroniek van een Erfgooiersdorp Blaricum (1872-1904) door Henri Klein.
De Gooi en Eemlander van 25-08-1900.

J. Fekkes: korenakker.

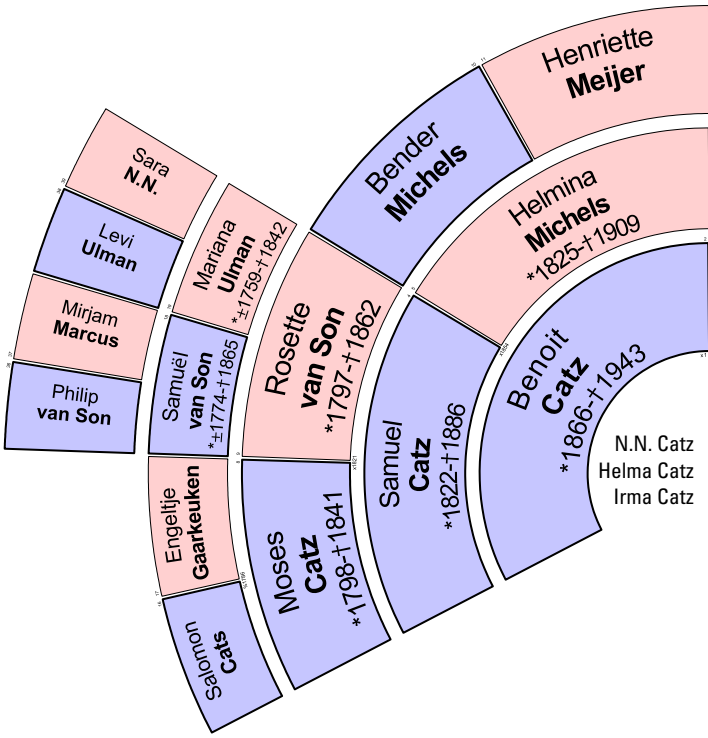
Johan Hendrikus Fekkes werd op 18 juni 1885 geboren te Amsterdam. Van 1914 tot 1915 woonde hij in Bergen. Vervolgens in Laren op Zevenend 160. Later ging hij in Blaricum wonen op Huizerweg 19. Op de academie kreeg hij les van Allebé en Derkinderen. Door lessen van H.W. Wierink aan de avondschool had hij zich de grafische kunst eigen gemaakt. Fekkes maakte veel tekeningen litho's en etsen. Hij vond veel aanleiding tot schilderen in de natuur om hem heen. Dat zijn gezondheid niet al te best was bleek uit het volgende. Voor militaire dienst werd hij goedgekeurd op 15 december 1904. Op 10 maart 1905 moest hij opkomen bij het 10e regiment der infanterie. Na 12 dagen werd hij op 22 maart 1905 afgekeurd wegens zwakke gezondheid. Aanvankelijk schilderde hij veel zeegezichten maar hij stapte al snel over op heide- en bosgezichten. In zijn olieverven herkent men de graficus door de mooie verdeling in vlakken en uitgebalanceerd evenwicht in licht en donker. Als lid van 'Laren-Blaricum' hing zijn werk in Hamdorff. Na zijn vroegtijdige dood op 23 mei 1933 waren zijn portretten, bloemstillevens en landschappen te zien op de herdenkingstentoonstelling bij Buffa in Amsterdam.

Bron: Schilders van Laren van Carole Denninger-Schreuder.

Afstammingsonderzoek Salomon Machiel Cats

Naar aanleiding van het artikel van Ron van den Berg in *DEELgenoot 95* over 'dokter Catz' werd mijn nieuwsgierigheid gewekt. Waar kwam de familie Catz vandaan.

Uit het artikel kwam naar voren dat Benoit Felix Catz in Tilburg is geboren op 3 december 1866. Zijn vader Samuel Mozes Catz kwam in Besoijen op de wereld op 24 november 1822 en werd koopman. Samuel trouwde op 14 juni 1854 met de uit Krefeld afkomstige winkelierster Helmina Michels. Het gezin kreeg 6 kinderen waarvan er 5 volwassen werden. (Maurits Theodoor, Clara Margaretha, Vita Leon, Mozes Salomon, Sara Benedicta en tenslotte Benoit Felix).
Kijkend naar de namen zou je kunnen stellen dat de laatste twee kinderen in hun naam een verwijzing hebben naar hun opa (Benoit/Bender/Benedict Michels).
Samuel zal zijn toekomstige vrouw mogelijk ontmoet hebben op de bruiloft van zijn broer Markus Catz, want op 30 december 1851 trouwt deze te Venlo met Diana Michels een zus van Helmina.
Zowel Samuel Mozes als Markus waren zonen uit het gezin van Mozes Salomon Catz en Rosetta Sara Samuel van Son. Mozes werd geboren in Amsterdam op 15 oktober 1798 terwijl Rosetta in Oisterwijk op 1 maart 1797 het levenslicht zag. Zij trouwden op 6 juli 1821 in Tilburg. Het gezin kreeg maar liefst 13

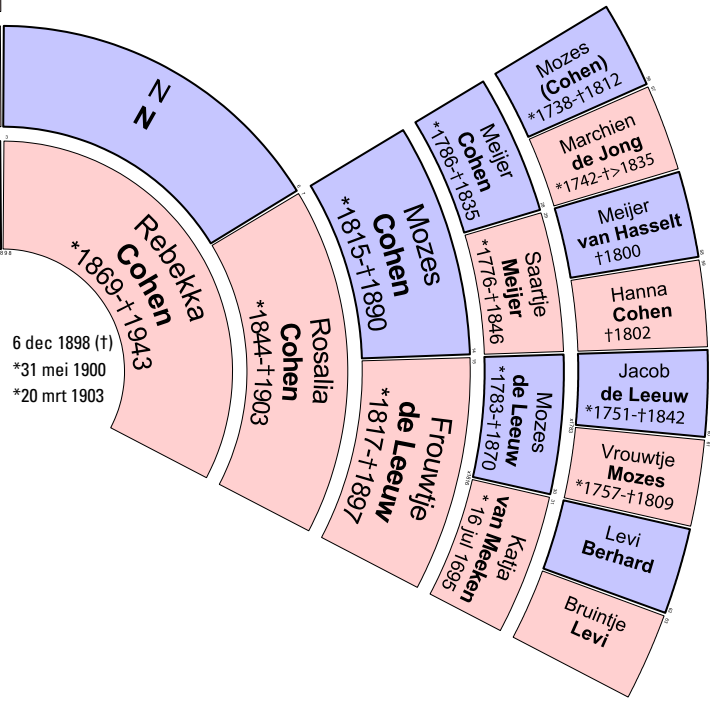

Benoit Felix Catz. *Collectie HVA*

kinderen waarvan er slechts 6 volwassen werden. De eerste drie kinderen werden geboren in Besoijen (vanaf 1821) de latere kinderen werden geboren in Tilburg (vanaf 1826).
Naar het toenmalige gebruik is de tweede naam in Mozes Salomon afkomstig van zijn vader Salomon Machiel. Een patroniem dus. Een gebruik dat nu in IJsland nog steeds word gebezigd. Salomon Machiel is in 1786 voor de kerk getrouwd met Engeltje Joseph Gaarkeuken. Het echtpaar kreeg tussen 1786 en 1807, 8 kinderen; 4 zonen en 4 dochters.
Aardig detail is dat in 1811 (op decreet van Napoleon) Salomon Machiel de naam Catz aanneemt als achternaam zowel voor zichzelf als voor zijn kinderen.

Cirkeldiagram van Benoit Catz en Rebekka Cohen.

Hier stopt mijn zoektocht aangezien er weinig tot geen aanknopingspunten meer zijn om desbetreffende Machiel (Catz) te vinden. Ook aan de kant van de vrouw van dokter Catz stopt de zoektocht vrij abrupt aangezien haar vader als onbekend is aangegeven.

Op de website van de HKB vindt u een uitgebreide parenteel (afstammingsonderzoek).

Ron Machielse

Villacomplex in Blaricum en Huizen

Dit jaar 2021, is het precies 100 jaar geleden dat de bouw van dit kleine villacomplex op het 'Huizerhoogt' in de gemeenten Blaricum en Huizen, een aanvang nam. De huizen zijn gebouwd tussen 1921 en 1923 als zomerhuizen door de Amsterdamse architect Harry Elte PHzn. (1880-1944).

Harry Elte bezocht de ambachtsschool waar hij het diploma voor meubelmaken behaalde. Pas daarna ging hij zich richten op bouwkunde aan de avondschool en deed praktische ervaring op bij diverse architectenbureaus. Van 1899 tot 1909 werkte hij bij het bureau van H.P. Berlage waar hij werd gewaardeerd als vaardig tekenaar.

Hij maakte presentatietekeningen voor Berlage en was waarschijnlijk betrokken bij de uitvoering van de Beurs. Na een tijd in Londen en Duitsland te hebben doorgebracht en studiereizen naar Italië en Scandinavië te hebben gemaakt, vestigde Elte zich als zelfstandig architect. De invloed van Berlage bleef duidelijk zichtbaar in de ontwerpen van Harry Elte. Elte kwam uit een orthodox-joods gezin en kreeg daardoor veel opdrachten van joodse opdrachtgevers. Vooral in Amsterdam heeft hij veel opdrachten uitgevoerd; het Amsterdamse stadion (tegenover het huidige Olympisch Stadion) en hij tekende voor de bouw van synagogen, ziekenhuizen, villa's en kantoorgebouwen.

Verkoopfolder villa's aan de Huizerweg, 1921.

Architect Harry Elte PHzn.

Elte is in de Tweede Wereldoorlog gedeporteerd naar Westerbork en in februari 1944 overgebracht naar Theresienstadt. Hij is in het concentratiekamp omgekomen in april 1944.

Maar ‘onze’ huizen zijn er gelukkig nog altijd! En intussen een eeuw oud! Hoewel de huizen werden gebouwd als zomerhuizen, niet dieper dan 6 meter met een verdieping en een vliering in de hoge kap, worden alle huizen nu permanent bewoond, hetgeen aanpassingen en uitbreidingen tot gevolg heeft gehad. Toch zijn ook veel van de originele kenmerken nog altijd terug te vinden in de huizen van dit typisch jaren ’20 villapark van de 20ste eeuw zoals de bakstenen gevels, de schoorstenen in de nok en de deels gepotdekselde houten delen in de daken. De ramen en deuren hebben een roedeverdeling, de deuren zijn halfrond en de daken zijn afwisselend met riet of met pannen bedekt.

Winters tafereel op het ‘Huizerhoogt’.

Slechts een deel van de geplande woningen is gebouwd. Het oorspronkelijke plan was om 91 van deze woningen te bouwen, verdeeld in verschillende typen; vrijstaand, twee of drie onder een kap of geschakeld. Omdat het gemeente-

bestuur van mening was dat er geen behoefte zou bestaan voor de woningen van dit villacomplex en uitsluitend door mensen ‘van elders’ zouden worden betrokken, is slechts een deel van het originele plan uitgevoerd en zijn er 41 woningen gerealiseerd op het Huizerhoogt in de gemeenten Huizen en Blaricum.

Natuurlijk waren er voorafgaand aan de bouw nog veel meer problemen te overwinnen, zo wist men nog niet voldoende van de plannen rond de N.V. Gooische Stoomtram, de Huizerweg was nog maar een zandpad en ook de afwatering van het terrein was nog een probleem dat moest worden opgelost.
Toch, nu 100 jaar later kunnen we zien dat de huizen langs de Huizerweg, de Dwarslaan, de Woensbergweg, de Houtwal en in de gemeente Huizen aan de Blaricummerstraat, de Paviljoenweg en de Atelierweg er nog altijd zijn. De hoge kap van de daken zie je dadelijk wanneer je het dorp verlaat in de richting van Huizen.

De invloed van Berlage is duidelijk zichtbaar bij de voordeuren van de villa’s op het ‘Huizerhoogt’.

In Blaricum hebben de huizen van dit villacomplex de status van ‘Beschermd Dorpsgezicht’ en in de gemeente Huizen zijn de woningen ‘monument’ daar prijkt op de gevels het Huizer Melkmeisje.
Veel van de huidige bewoners vertroetelen hun huizen; daar waar de roedeverdeling in de afgelopen decennia verdwenen was, worden die weer in de (dubbele) beglazing teruggebracht en de rieten kap wordt vernieuwd. Bij een deel van de woningen is de originele rode baksteen geschilderd, en is er aangebouwd.
Toch zijn nog bij veel van de huizen de bijzondere herkenbare vormgeving en de details van architect Elte nog terug te zien; aan weerszijden van de voordeur zit bij veel van de woningen nog de gemetselde plantenbak en je ziet aan de onder-

Villa 'de Uitkijk' op het Huizerhoogt aan de Huizerweg in Blaricum.

zijde van de ramen de iets uitstekende bakstenen in een ander patroon dan de rest van de gemetselde muren. Het is heel aardig om te zien hoe de brievenbus in de gevels tussen de uitstekende bakstenen verwerkt zit.
Het gehele complex is beeldbepalend en 'van cultuurhistorisch belang' vanwege de vormgeving en detaillering die typerend is voor de jaren twintig van de 20ste eeuw van dit gedeeltelijk gerealiseerde villapark 'Huizerhoogt'.
De huidige bewoners van dit villapark mogen trots zijn op de huizen die zij bewonen en waar zich intussen 100 jaar geschiedenis zich heeft afgespeeld! Wij hebben hier de afgelopen 20 jaar met heel veel plezier gewoond, nu wij gaan verhuizen (Woensbergweg 2) hopen we dat de volgende bewoners hier net zo fijn zullen wonen als wij hier hebben gedaan.

Geertje Vos-Vogel

Bronnen:
Bonas: Bibliografieën en oevrelijsten van Nederlandse architecten en stedenbouwkundigen.
Blaricum, haar landhuizen en villa's haar atelierwoningen en hutten haar bijzondere bewoners van Ge van der Pol met medewerking van Gerbe van der Woude.
Wikipedia: foto van Harry Elte op jonge leeftijd.

Blaricumse vlag te koop bij de HKB

Van een bevriende relatie heeft de Historische Kring Blaricum een 20-tal Blaricumse vlaggen (formaat 100x150 cm) gekregen. De vlag is te koop voor **€18,50 per stuk.** Reserveren via info@hkblaricum.nl en daarna op afspraak af te halen bij de HKB. Laten we met zijn allen de vlag met de mooie korenbloem laten wapperen in Blaricum.

OP=OP dus wacht niet te lang

BeeldBankBlaricum.nl

Het digitale fotoarchief van de Historische Kring Blaricum

Op www.beeldbankblaricum.nl kan iedereen kennis maken met historische afbeeldingen van Blaricumse dorpsgezichten, portretten en groepsfoto's, boerderijen, markante huizen, straatjes, oude ansichten, schoolfoto's, enz.

Eenvoudig zoeken op pc, tablet of mobiel

Met behulp van de zoekbalk kunt u gericht zoeken. Of klik op één van de fotopanels waardoor u meteen in de desbetreffende categorie komt. Bij de geselecteerde foto wordt, behalve informatie, ook een plattegrond afgebeeld. Waar mogelijk kunt u door middel van een klik in het kaartje de huidige situatie in Street View bekijken.

Uw foto's zijn welkom!

Vanzelfsprekend zijn wij ook zeer geïnteresseerd in foto's en afbeeldingen die u in uw bezit heeft en waarvan u vindt dat deze een historische waarde hebben voor Blaricum. Gescande foto's/afbeeldingen kunt u, vergezeld van alle relevante informatie, opsturen via e-mail info@beeldbankblaricum.nl. U mag natuurlijk ook, op afspraak, langskomen op de Brinklaan 4A met originele afbeeldingen die wij voor u kunnen inscannen. Voordat tot plaatsing op BeeldBankBlaricum.nl wordt overgegaan, worden aangeleverde foto's beoordeeld op relevantie en kwaliteit.

HERMAN VAN DER HEIDEN
Puinrecycling BV

HANDEL IN MENGGRANULATEN, GRIND, GROND EN ZAND.
RECYCLING VAN BEDRIJFSAFVAL, BOUW-EN SLOOPAFVAL,
GROENAFVAL EN A/B/C HOUT.

LOCATIE Randweg 4, 1272LZ Huizen
035 - 525 74 53 / 538 36 20

info@puinrecyclinghuizen.nl
WWW.PUINRECYCLINGHUIZEN.NL

Café d'Ouwe Tak

Het café is de hele week geopend en er wordt
DAGELIJKS voor u gekookt van 17.00 tot 21.30 uur.

Café d'Ouwe Tak:
Het café waar je óók kunt eten!

Eemnesserweg B13, 1261 HD Blaricum, tel. 035-5314300, www.ouwetak.com

'Uw kruidenier om de hoek'

Blaricum

Elke dag van de week open:
maandag t/m zaterdag van 07.00 - 21.00 uur, iedere zondag van 10.00 - 18.00 uur

Familie Ton • Huizerweg 8, 1261 AW Blaricum • Tel: 035-5386006

Historische Kring Blaricum

